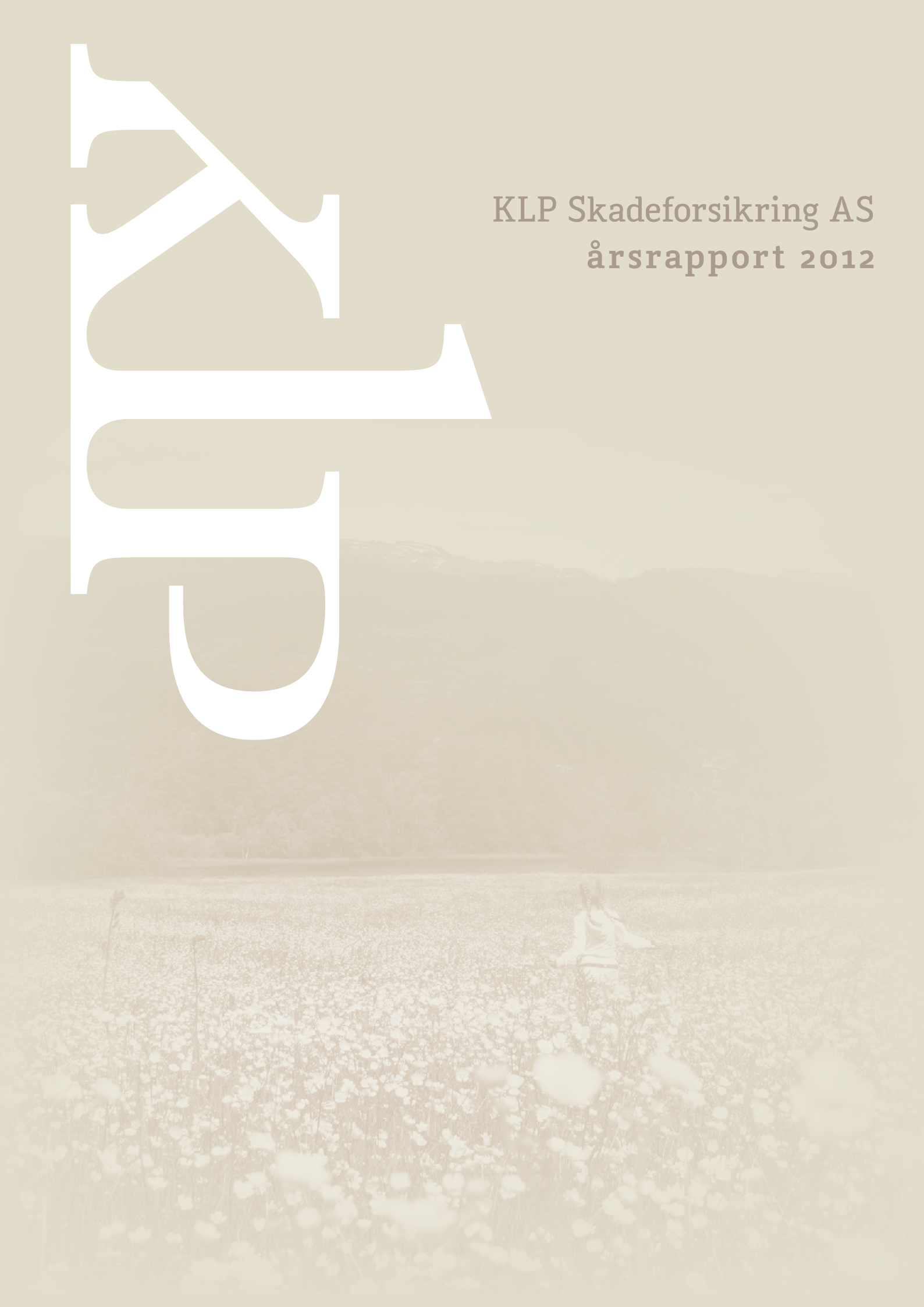

KLP

KLP Skadeforsikring AS
årsrapport 2012

Forsidefoto: Anders Eidsnes

KLP inviterte i 2012 til en intern fotokonkurranse der ansatte skulle visualisere en av KLPs verdier: Åpen, Tydelig, Ansvarlig og Engasjert. Juryens leder var fotograf Olav Storm.

INNHold

Forord	3
Eierstyring og selskapsledelse	4
Styrets årsberetning 2012	7
Regnskap	
Resultatregnskap	14
Balanse	15-16
Oppstilling av endringer i egenkapital	17
Kontantstrømoppstilling	18
Noter	19-46
Revisors beretning	47-48
Erklæringer	49-51

Et godt år for skadeforsikring i KLP

KLP Skadeforsikring AS økte med 60 millioner kroner i netto premieinntekter sammenlignet med året før, og selskapet fikk et resultat før skatt på 106 millioner kroner. Selskapets netto premieinntekter var 659 millioner kroner.

Som et ledd i konsernets samlede satsning mot medlemmene i KLP vil selskapet i de nærmeste årene forsterke innsatsen innen personmarkedet. Konkurransen er fortsatt stor i det offentlige markedet, og vi har i 2012 sett en høy anbudsaktivitet, noe som vi forventer også vil fortsette gjennom 2013.

Vekst i personmarkedet

De fire største selskapene i det norske markedet har en markedsandel på i overkant av 75 prosent. De øvrige aktørene i markedet har gjennom de siste årene stått for en betydelig vekst og har nå en samlet markedsandel på i overkant av 24 prosent. KLP Skadeforsikring AS har en beskjeden markedsandel på 1,5 prosent i det norske forsikringsmarkedet, men har klare vekstambisjoner.

Til tross for mye uvær og store vannskader antas det at skadeforsikrings-selskapene kommer til å levere gode resultater på personmarkedet for 2012. Det har vært en sterk reduksjon i kostnadsprosenten i perioden 1998 – 2012. Arbeidet med effektivisering i næringen har bidratt til at forsikrings-selskapenes driftskostnader som andel av premieinntektene for personmarkedet har gått ned fra 30 prosent til noe i overkant av 20 prosent ved utløpet av 2012.

Klimaendringer

Klimaendringene gjør at vi må forebygge på kort og lang sikt, samtidig som vi må tilpasse oss den situasjonen vi befinner oss i. Da må vi blant annet bygge smartere og bedre, og se igjennom regelverket som omfatter disse utfordringene.

Norge har opplevd flere store naturskader i de seneste årene. Den største var stormen Dagmar som inntraff i romjulen i 2011. Herjingene etter Dagmar førte til 19 773 skademeldinger og 1,3 milliarder kroner i anslåtte erstatninger fra skadeforsikrings-selskapene i Norge. Naturskadeerstatningene for hele 2011 ble på 2,6 milliarder kroner, med storm som den største skadeårsaken. For 2012 er erstatningssummene i underkant av 500 millioner kroner, og flom er den største årsaken til skadene. KLP sin del av kostnadene etter stormen Dagmar utgjør ca 48 millioner kroner.

Ny regulering av arbeidsskadeforsikring

Spørsmålet om ny yrkesskadeforsikringsordning har vært diskutert i mange år. Både Kjønstad-utvalget som avgav en NOU i 2004 om Arbeidsskadeforsikring, og høringen fra Arbeidsdepartementet fra 2008; «Forslag til ny framtidig arbeidsskadeforsikring – organisering og yrkessykdommer», har blitt grundig behandlet i FNOs fora og i de respektive selskap.

Noe overraskende ble forslaget om ny yrkesskadereform fremmet i Revidert Nasjonalbudsjett 2012. Dette innebar forslag om ett spor, det vil si å slå sammen dagens to lovregulerte erstatningsordninger – trygd og forsikring – til en samlet rettighetslov. Videre ble det foreslått et sentralt oppgjørskontor og utvidelse av «listen» over yrkessykdommer. Lovforslaget er i sin tur planlagt å bli fremmet for Stortinget våren 2013. KLP Skadeforsikring AS er stor på yrkesskadeforsikringer, og følger arbeidet med det nye lovforslaget nøye.

Tore Tenold
Administrerende direktør

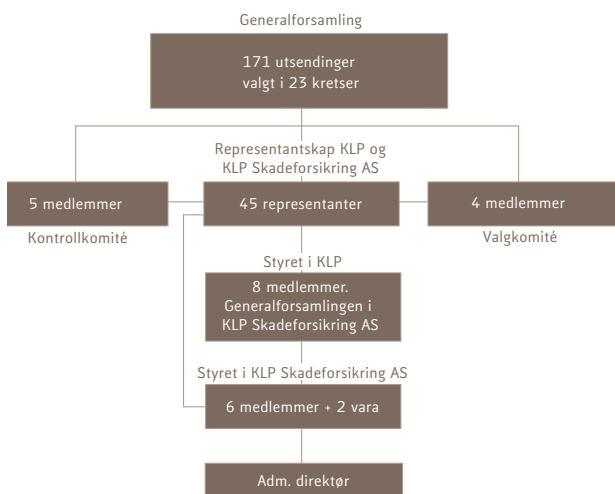
Eierstyring og selskapsledelse

KLP Skadeforsikring AS er et heleid datterselskap av Kommunal Landspensjonskasse (KLP). KLP Skadeforsikring AS tilbyr skadeforsikringstjenester til kommunal sektor. Selskapet tilbyr også forsikringsløsninger i personmarkedet med spesielle fordeler for medlemmer i KLP.

Selskapet har siden starten i 1993 bygget opp en solid forsikringsportefølje og er en betydelig aktør innenfor kommunesektoren.

KLP Skadeforsikring AS jobber ut fra eksplisitte lønnsomhetskrav og skal levere risikoprodukter og yte en service som gir selskapet en ledende posisjon i sitt marked.

Skadeselskapets styrende organer

Generalforsamling

Styret i Kommunal Landspensjonskasse utgjør generalforsamlingen i KLP Skadeforsikring AS.

Generalforsamlingen er selskapets øverste myndighet og godkjenner årsregnskap, årsberetning og anvendelse av overskudd, eller dekning av underskudd, samt andre saker som etter lov eller vedtekter hører inn under dennes myndighet.

Representantskapet

Representantskapet velger styret til KLP Skadeforsikring AS. Selskapets representantskap er identisk med morselskapets.

Representantskapet skal føre tilsyn med styret og administrerende direktørs forvaltning av selskapet, avgi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til regnskap og anvendelse av overskuddet, eller dekning av tapet.

Styret

Styret skal føre tilsyn med selskapets daglige ledelse og selskapets virksomhet for øvrig. Styret i KLP Skadeforsikring AS har seks medlemmer og to varamedlemmer. Tre medlemmer, samt et varamedlem, velges blant ansatte i eierselskapet. I tillegg velges ett styremedlem med varamedlem av de ansatte i skadeselskapet. To styremedlemmer velges blant personer som ikke er ansatt eller har tillitsverv i selskapet eller i en annen finansinstitusjon. Konsernsjef i KLP oppnevnes normalt som styrets leder.

Styret består av Sverre Thornes (leder), Toril B. Ressem, Reidun W. Ravem, Reidar Mæland, Kjell Arvid Svendsen, Bengt Kr. Hansen (ansattevalgt), Lene Elisabeth Bjerkan (vara) og Steinar Haukeland (ansattevalgt vara).

Kontrollkomité

Selskapets kontrollkomité består av de samme personer som utgjør kontrollkomiteen i Kommunal Landspensjonskasse.

Kontrollkomiteen fører tilsyn med selskapets virksomhet. Ett av kontrollkomiteens medlemmer må tilfredsstille kravene som stilles til dommere (Domstollovens §54) og være godkjent av Kredittilsynet. Kontrollkomiteens virksomhet er regulert i forsikringsvirksomhetsloven og i egen instruks vedtatt av generalforsamlingen.

Andre styrings- og kontrollorganer

Alle forsikringsselskaper er underlagt kontroll fra Kredittilsynet som kontrollerer at selskapet driver på en betryggende måte, og i samsvar med lovgiving og forskrifter og rundskriv gitt av Finanstilsynet selv. Selskapet har samme eksterne revisor som eierselskapet. Det er for tiden revisjonsselskapet PricewaterhouseCoopers AS som reviderer selskapets regnskap og rutiner.

Konsernet har en sentral stab med interne revisorer som også på et operasjonelt nivå gjennomgår selskapets virksomhet. Internrevisjonen opererer etter instruks fastsatt av styret og rapporterer til styret en gang pr. år i tillegg til en årlig bekreftelse av internkontrollprosessen i selskapet. Konsernets Controller innehar også enkelte kontrollfunksjoner i forhold til selskapet.

Selskapet benytter balansert målstyring som en viktig del av den strategiske styringen.

I løpet av 2012 etablerte selskapet en Risikostyringskomité bestående av selskapets ledergruppe samt to ledende fagpersoner innen risikostyring og reassuransé. Komiteens mandat er å drøfte selskapets risikobærende evne og vilje, sentrale risikoer i selskapet og forberede fremlegg for selskapets styre innen risikorelaterte tema.

Skadeselskapets organisasjon

Ledelsen i KLP Skadeforsikring AS består av administrerende direktør og fem seksjonsledere med ansvar for henholdsvis salg til privatkunder, salg til arbeidsgiversektoren, skadeoppgjør, produkt og stabsfunksjoner.

ODD-ARNE HOEL

PAUL JACOBSEN

ØIVIND GULBRANDSEN

FOTO: OLAV STORM

TORE TENOLD

ROBIN ØSTBY

ELIN EVJEN HAGEN

ESPEN F. OLSEN

Årsberetning 2012

- Resultat før skatt for 2012 ble 105,6 millioner kroner.
- Brutto forfalt premie økte med 100 millioner kroner, hvorav 59,1 millioner kroner innen offentlig og bedriftssektoren og 40,9 millioner kroner innen personkundemarkedet.
- Få store skader i løpet av året, de fem største skadene utgjør til sammen kun 99 millioner kroner
- Finansavkastning på 6,5 prosent, generell god avkastning innen alle aktivklassene

Resultat og disponering

Resultatet før skatt for 2012 ble 105,6 millioner kroner (25,2)*.

	2012	2011
Brutto forfalt premie (MNOK)	750,3	650,3
Årsresultat etter skatt (MNOK)	88,2	-3,7
Egenkapital (MNOK)	824,6	719,0
Sum eiendeler (MNOK)	3.606,7	3.440,0
Finansavkastning (%)	6,5	4,5
Kapitaldekning (%)	34,1	31,8
Skadeprosent (%)	81,3	91,6
Kostnadsprosent (%)	26,4	26,5

Hovedtall fra regnskapet

Samlet skadeprosent for egen regning for alle bransjer var 81,3 prosent (91,6), og totalkostnadsprosenten (Combined ratio) var 107,7 prosent (118,1).

Selskapets satsning mot personkundemarkedet viser fortsatt god utvikling. Også salget innenfor offentlig sektor viste i 2012 en positiv utvikling, og styret er fornøyd med veksten i forretningsvolumet.

(i millioner kroner)	2012	2011
Opptjent premie for egen regning	658,9	598,8
Andre inntekter	2,9	2,6
Finansinntekter	210,1	138,9
Erstatningskostnader for egen regning	-536,0	-548,4
Sikkerhetsavsetninger m.v.	-56,0	-7,9
Driftskostnader	-174,2	-158,9
Driftsresultat før skatt	105,6	25,2
Skatt	-17,4	-28,8
Resultat etter skatt	88,2	-3,7
Endring avsetning til EK-fond	8,0	34,4
Netto konsernbidrag	17,4	-30,7

* Tall parentes er tall for 2011.

Styret i KLP Skadeforsikring AS anser at resultatregnskapet og balansen, med kontantstrømpoppstilling samt noter, gir fyllestgjørende informasjon om den løpende driften og den økonomiske stillingen ved utgangen av året. Styret bekrefter at regnskapet er avgitt i samsvar med forutsetningen om fortsatt drift i henhold til regnskapsloven. Styret anser selskapets egenkapital og buffere som tilfredsstillende.

Disponering av årsresultatet

(i millioner kroner)	2012
Årsresultat	88,2
disponeres slik:	
- fra naturskadefond	9,7
- til garantiordning	-1,7
- netto konsernbidrag	17,4
-overført annen egenkapital	-113,6
Sum disponering og overføring	-88,2

Selskapet mottar fra konsern et konsernbidrag på 62,2 millioner kroner tilsvarende avgitt konsernbidrag og beregnet skatt.

Soliditet og egenkapital

Etter netto konsernbidrag på 17,4 millioner kroner, økte selskapets egenkapital med 105,6 millioner kroner til 824,6 millioner kroner. Innbetalt aksjekapital utgjør 220 millioner kroner. Selskapet har avsatt 520 millioner kroner i sikkerhetsavsetninger, mot et minstekrav på 235 millioner kroner.

Som følge av at forsikringsporteføljen har utviklet seg mot en mer balansert struktur mellom kort og langhalet forretning, erfarer selskapet en utflatning i balanseveksten. Samlede investeringer økte med 159 millioner kroner til 3 250 millioner kroner. Netto erstatningsreserver viste kun marginal endring, og var 1 746 millioner kroner ved årsslutt.

Likviditetssituasjonen for selskapet har vært tilfredsstillende gjennom hele regnskapsåret. Netto kontantstrøm var positiv med 35 millioner kroner. Omlag halvparten av premieinnbetalingene skjer i løpet av 1. kvartal. Kontantstrømmen vil variere fra år til år avhengig av utbetalingstakten på inntrufne skader.

Selskapet hadde ved utgangen av året en kapitaldekning på 34,1 prosent, sammenlignet med regelverkets krav på 8,0 prosent. KLP Skadeforsikring AS tilfredsstillter også kravene til solvenskapital med god margin.

Risikoforhold

KLP Skadeforsikring AS tilbyr skaderelaterte forsikringsløsninger for offentlig sektor, bedrifter relatert til denne sektor og deres ansatte. Forsikringsvirksomhet er bygget på evne og vilje til å ta risiko. Profesjonell analyse av porteføljer – og samspillet mellom disse – er sentralt i selskapets risikohåndtering. Analysene er med på å overvåke og kontrollere selskapets risiko og den usikkerhet som estimerer av selskapets reserver er bygget på.

Risikostrategien er basert på et omfattende modelleringsarbeid hvor det er tatt hensyn til forsikringsrisiko, finansrisiko og samspillet mellom disse. Selskapet har gjennom dette arbeidet definert sin risikobærende evne.

For å sikre en helhetlig risikokontroll etablerte selskapet i løpet av året en egen Risikostyringskomité hvor sentrale risikorelaterte tema blir diskutert og fremlegg for selskapets styre forberedt.

Regelmessige rapporter, analyser og evalueringer utfyller den samlede risikostyring i virksomheten.

Forsikringsmessig risiko

Ved beregning av selskapets risikopremier er storskaderisiko og reassuransekostnad hensyntatt. Reassuranseprogrammet begrenser selskapets egenregning per skadehendelse.

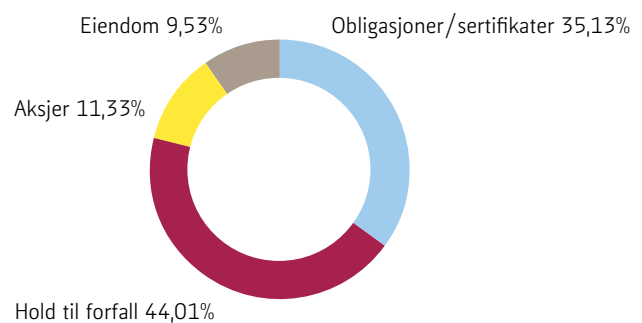
Som følge av at selskapet har et stabilt høyt forretningsvolum og en god soliditet, har selskapet god evne til å bære risiko for egen regning. Selskapets reassuranseprogram er optimalisert på bakgrunn av selskapets økonomiske stilling og risikoforhold i forsikringsporteføljen. Avgitt premie til reassuranse utgjør 7,9 prosent av brutto forfalte premier. Selskapet har en stor andel forretning med lang avviklingstid, noe som sammen med en stor andel storskadeeksponert forretning, bidrar til at KLP Skadeforsikring AS har en høyere forsikringsrisiko enn markedet for øvrig. Selskapets voksende forretning innen personkundesegmentet bidrar til å stabilisere selskapets totale risikoresultater. Likeledes vil den gradvise økningen innen bedriftssegmentene ha en stabiliserende effekt.

Finansiell risiko

KLP Skadeforsikring AS har en stor andel av sin forretning innenfor bransjer med personskader hvor det tar mange år før erstatningene endelig fastsettes og utbetales. Dermed bygges det opp betydelige forsikringstekniske avsetninger. Finansinntektene utgjør således en stor andel av selskapets verdiskapning.

KLP Skadeforsikring AS forvaltet ved årets utgang 3 250 millioner kroner (3 091). Selskapets finansplasseringer håndteres av KLP Kapitalforvaltning AS, et søsterselskap i KLP-konsernet. Videre eier selskapet andeler i to sentralt plasserte eiendoms-ANS.

Aktivasammensetning pr 31.12.2012

Selskapets økonomi- og analyseenhet følger løpende opp investeringsaktivitetene, og styret mottar jevnlig rapportering av status og analyser av investeringsporteføljens svingningsrisiko. Styret mottar også jevnlig en uavhengig statusrapport i forhold til gjeldende investeringsrammer.

Valutaterminer og rentederivater benyttes kun for sikringsformål.

Selskapet måler løpende sin risikoeksponering i investeringsporteføljen. Risikoramme relateres direkte til selskapets bufferkapital. Disse rammene følges minimum opp på månedlig basis, men vil overvåkes tettere dersom det oppstår finansiell uro. Selskapets risikoeksponering har ikke på noe måletidspunkt oversteget de fastsatte grensene.

Samspillet mellom forsikrings- og finansiell risiko

Samspillet mellom forsikringsrisiko og finansiell risiko analyseres grundig. I dette arbeidet benytter selskapet blant annet simuleringsverktøy for å finne den optimale finansallokeringen.

Som et ledd i optimaliseringen har selskapet bygget opp en betydelig portefølje av hold-til-forfall obligasjoner hvor forfallsstrukturen er tilpasset utbetalingsprofilen for erstatningsreservene.

En stor andel av selskapets fremtidige erstatningsutbetalinger er knyttet opp mot inflasjon og G-utvikling. For å redusere konsekvensen av eventuell økt inflasjon og høy G-vekst har selskapet bygget opp eiendomsinvesteringer og en portefølje av obligasjoner der avkastningen er knyttet direkte opp mot konsumprisindeksen. Det er ønskelig at disse porteføljene øker over tid.

Motpartsrisiko

Den største ikke-statlige enkelteksponering i investeringsporteføljen utgjør 106 (134) millioner kroner, tilsvarende 3,3 (4,4) prosent av samlede investeringsaktiva.

Selskapet har én investering mot institusjoner i PIIGS-landene, pålydende 30 millioner kroner. Investeringen er garantert av den spanske staten og vurderes å ikke være tapsutsatt.

Selskapet søker i sitt valg av reassurandører å spre avgitt ansvar på et bredt utvalg av reassurandører. Ingen reassurandør hadde svakere kredittrating enn A- ved avtaleinngåelse. Som følge av finanskrisen har enkelte stater i Europa fått nedgradert sin rating, noe som har medført at to reassurandører har blitt nedgradert til BBB. Samlet teoretisk eksponering mot disse to selskapene er 40,6 millioner kroner. Pr. balansedagen hadde selskapet ingen utestående krav mot disse.

Likviditetsrisiko

KLP Skadeforsikring AS skal ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld. Dette er sikret ved at en stor del av selskapets eiendeler er likvide.

I selskapets reassuranseavtaler har selskapet videre forbeholdt seg retten til å be om fremskyndet innbetaling når selskapet selv må utbetale store erstatningsbeløp knyttet til enkeltskader.

Likviditetsrisikoen for selskapet knytter seg således først og fremst til kostnader ved frigjøring av midler for å møte forpliktelser ved forfall.

Operasjonell risiko

Selskapet har fokus på de risikoer som ligger på det administrative plan. Formålet med dette er å sikre enhetlig og korrekt saksbehandling, stabilt driftsmiljø og gode rutiner for betjening av kundene. Selskapet er kvalitetssertifisert gjennom Veritas ISO 9001. Gjennom sertifiseringsordningen blir selskapets rutiner og kvalitetssikringen av disse revidert både av selskapet selv på jevnlig basis, og av Veritas på årlig basis.

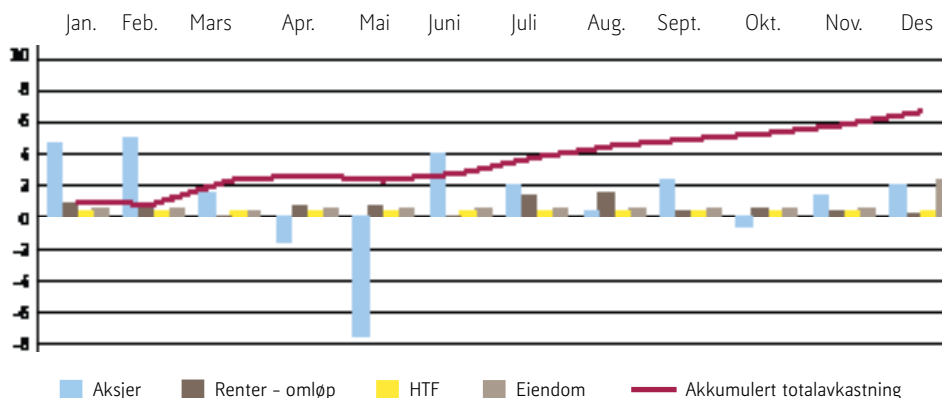
Selskapets drift skjer i stor grad ved bruk av elektroniske hjelpemidler. Det er derfor stort fokus på sikring mot, og eventuell håndtering av, driftsavbrudd knyttet til IT-systemene.

Det er lagt vekt på gode kontrollrutiner for å sikre at selskapet til enhver tid oppfyller de krav og forventninger omverdenen setter til selskapet som en aktør i det norske finansmarkedet. Det legges vekt på å opptre som en trygg forretningspartner og at selskapets representanter tilfredsstiller strenge etiske krav. Selskapet har tilsluttet seg bransjens godkjenningsordning for selgere og rådgivere. Både teoretisk kunnskapsprøve og praktisk prøve er godkjent av Finans Norge. Alle selgere og kundekonsulenter i selskapet har gjennomgått og bestått prøven. Nye retningslinjer er nå utarbeidet og alle kundekonsulenter knyttet til salg mot personmarkedet vil bli sertifisert i henhold til disse.

Kapitalavkastning

Avkastningen på investerte midler var i 2012 svært god. Alle aktivaklassene bidro positivt, men særlig aksjeinvesteringene hadde en god inntjening.

Samlet avkastning på forvaltede midler ble 6,5 prosent (4,5). Renteplasseringer i henholdsvis omløp og Hold-til-forfall ga 6,5 og 4,9 prosent avkastning. Selskapets eiendomsinvesteringer hadde en avkastning på 5,9 prosent. Det er kun foretatt marginale endringer av eiendommenes markedsverdi i løpet av året.

Driftskostnader

Målt mot opptjent premie for egen regning ble kostnadsprosenten 26,4 prosent (26,5). Siden personmarkedsaktivitetene fortsatt er i en oppbyggingsfase, vil kostnadsandelen knyttet til denne porteføljen være høy. Kostnadsandelen for selskapets hovedsatsning innen Offentlig og Bedrift var 22,7 prosent. Selskapets planmessige utvikling av forsikringsløsningene innebærer at det også i år er resultatført omfattende utviklingskostnader.

Gjennom IT-utvikling og andre effektiviserende tiltak legges det til rette for økt forretningsvolum uten tilsvarende kostnadsvekst. Styret og administrasjonen har fokus på denne relative veksttakten for å sikre lavere kostnadsandel i årene som kommer.

Solvens 2

Endelig omfang og implementeringstidspunktet for reglene knyttet til Solvens 2 er ennå ikke fastsatt. Analyser viser at selskapets soliditet er god også etter de kvantitative soliditetskravene som forventes innført.

Solvens 2 stiller også kvalitative krav til selskapets styring og kontroll. Selskapets nåværende rutiner danner et godt grunnlag for å møte disse kravene når disse innføres. Som et element i denne prosessen etablerte selskapet i 2012 en egen risikostyringskomité.

Selskapets datavarehus og rapporteringsrutiner danner videre et godt utgangspunkt for å møte Solvens 2 krav om transparens og offentliggjøring av informasjon.

Etikk i investeringsprosessen

KLP-konsernet har gjennom mange år vært en ledende aktør innen etisk og samfunnsansvarlig investeringsaktivitet. Disse retningslinjene legges også til grunn for KLP Skadeforsikring AS sin investeringsstrategi. FNs konvensjoner og normer for etiske vurderingskriterier er lagt til grunn ved investeringsbeslutninger. Som konsekvens av dette vil selskap som kan kobles til systematiske eller grove brudd på allment aksepterte miljø- og menneskerettighetsprinsipper, tobakksindustri og våpenproduksjon, ekskluderes fra investeringsporteføljen.

Eierkontroll og selskapsledelse

Selskapets vedtekter og gjeldende lovgivning gir føring for eierstyring, selskapsledelse og en klar rolledeling mellom styrende organer og daglig ledelse. KLP-konsernets selskapsstyring er i overensstemmelse med den norske anbefalingen for god eierstyring og selskapsledelse så langt dette er hensiktsmessig i forhold til den gjensidige selskapsformen. KLP Skadeforsikring AS følger de samme reglene.

Skadeforebyggende arbeid

KLP Skadeforsikring AS har i 2012 gjennomført over 185 aktiviteter hvor 1480 personer har deltatt på en eller flere aktiviteter. Arbeidet har en positiv effekt både på selskapets skaderesultater, kundenes

økonomi gjennom færre skadehendelser, og arbeidsmiljø. Ut fra selskapets synsvinkel tillegges også samfunnsansvarsperspektivet stor vekt.

Selskapet har deltatt i flere landsdekkende prosjekter som:

- Trygge skoleveier
- Bedring av innemiljøet på skolene
- Tryggere arbeidsmiljø for de hjemmebaserte tjenestene
- Bedring av sikkerheten i kommunale utleieboliger
- Systematisk sikkerhetsforvaltning i kommunale bygg
- Samarbeid med Norsk Kommunalteknisk Forening og tilsynsmyndigheter for å øke sikkerheten i kommunale og fylkeskommunale bygg.

KLP Skadeforsikring AS har samarbeidet nært med eksterne kompetanse-miljøer for at alle parter skal få størst mulig effekt av prosjektene. Noen av selskapets partnere er Trygg Trafikk, Kommunal Kompetanse, Norges Astma og Allergiforbund, Norsk Kommunalteknisk Forening og Norsk Brannvernforening.

Kompetanse og informasjon fra prosjektene videregives til hele landet gjennom nyhetsbrev til kundene, artikler i KLP Magasinet, i direkte dialog med kunder og samarbeidspartnere og ved å forelese på konferanser.

Tiltaket med besøk av skoler for veiledning og informasjon rundt brannsikring og brannforebyggende aktiviteter ble videreført i 2012. Videre har man hatt egne tiltak rettet mot kunder med negativ skadeutvikling. Det oppleves at det generelt er stor bevissthet rundt brann- og skaderisiko hos kundene, men at man fortsatt med enkle tiltak kan redusere brannrisikoen.

Miljø

Offentlig sektor etterspør leverandører som tar miljø på alvor. Siden 2008 har KLP Skadeforsikring AS vært sertifisert som en Miljøfyrtårnsbedrift. I de senere årene har hele KLP-konsernet vært Miljøfyrtårnsertifisert. Denne sertifiseringen ble bekreftet i 2012.

Et sterkt miljøfokus er i tråd med selskapets verdier og samfunnsansvar. Selskapet søker å iverksette tiltak for å bedre miljøet på de områder selskapet kan påvirke. Konsernet har som mål å minimalisere papirbruken. Det foreligger innsamlingssystemer og returordninger knyttet til selskapets bruk av kontormateriell. Returnert kontor- og forbruksmaterieell blir satt i stand og gjenbrukt i den grad det er mulig.

Selv om selskapet som hovedregel ikke er direkte part ved skadeutbedring stilles det miljørelaterte krav til eksterne samarbeidspartnere både innenfor skadeoppgjør, innkjøp og andre tjenester.

Selskapet har i sin innkjøpspolicy lagt til grunn en rekke kriterier, hvor flere omhandler leverandørens holdning til miljø, samfunnsansvar og etikk.

Organisasjon

Tore Tenold tiltrådte 1. oktober som ny administrerende direktør.

Selskapet hadde ved utgangen av 2012 97 ansatte i fast stilling og fem personer i engasjement. I tillegg kommer personalmessige ressurser knyttet til kjøpte tjenester fra morselskapet. Selskapet har kontorer i Oslo.

«Turnover» i 2012 var på 6,1 prosent (6 personer). I samme periode ble 9 nye medarbeidere ansatt. Samlet sykefravær var 5,1 prosent (5,5), fordelt med 2,1 prosent på korttidsfravær og 3,0 prosent på langtidsfravær. Samlet utgjør dette 1.213 fraværsdager. Langtidsfraværet falt med 0,5 prosentpoeng i forhold til 2011. Korttidsfraværet var på samme nivå som året før. Langtidsfraværet skyldes et fåtall ikke-jobbrelaterte fravær. I arbeidet med å redusere sykefraværet legges det vekt på aktiv oppfølging og tilrettelegging av arbeidsplassen til ansatte som har hatt langt sykefravær. Om mulig søkes det gradvis tilbakeføring til arbeidet.

Det avholdes kvartalsvise samarbeidsutvalgsmøter mellom ledelsen og de tillitsvalgte i selskapet. Vernearbeidet blir også diskutert i disse møtene. Det er i 2012 ikke meldt om arbeidsrelaterte skader eller ulykker blant de ansatte.

En god arbeidsplass

Årlig gjennomføres medarbeidentilfredshetsundersøkelser for å kunne få tilbakemelding fra medarbeiderne om arbeidsmiljøet. Årets måling bekrefter at miljøet oppfattes positivt. Det er utarbeidet konkrete tiltak for både å opprettholde dagens nivå – og for på enkelte områder å forbedre det. Høy tilfredshet er en nødvendig forutsetning for å tiltrekke, utvikle og beholde høyt kvalifiserte medarbeidere. Endrede krav fra omgivelsene krever tilpasning av ansattes arbeidsinnhold og kompetanse i tråd med det selskapet til enhver tid skal levere til kundene. Personal- og lønnspolitikken må derfor balanseres mellom kostnadseffektivitet, markedstilpasning og fleksibilitet.

Likestilling og mangfold

KLP-konsernet har nedfelt en policy for likestilling og mangfold basert på respekt for tanken om likeverd og rettferdighet. KLP Skadeforsikring AS har tilsluttet seg denne policyen. Gjennom 2012 er policy og målsettinger for likestilling og mangfold videreført.

Nye medarbeidere gjennomgår et introduksjonsprogram hvor de gjøres kjent med KLPs verdigrunnlag, etiske retningslinjer og policy for likestilling og mangfold.

Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn er sett på i forbindelse med lønnsoppgjør for å unngå ubegrunnede forskjeller. Så langt selskapet kan bedømme er det ikke ubegrunnede lønnsforskjeller mellom kvinner og menn.

Målsettingen om minst 40 prosent av hvert kjønn blant selskapets ledere på alle nivåer er nådd kun på nivå 2.

Kjønnsfordelingen i KLP Skadeforsikring AS ser slik ut, fordelt på ledernivå og øvrige ansatte:

Funksjon i bedriften	Kvinner		Menn		Totalt Antall
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	
Antall Ledernivå 2	4	44,4 %	5	55,6 %	9
Antall Ledernivå 1	1	16,7 %	5	83,3 %	6
Øvrige ansatte	52	65,5 %	35	34,5 %	87
Totalt ansatte	57	55,9 %	45	44,1 %	102

Ved utgangen av året var 2 av 6 (33,3 prosent) styremedlemmer kvinner.

Retningslinjer for rekruttering tilsier at minst én person med annen etnisk bakgrunn samt redusert funksjonsevne skal kalles inn så fremt de er kvalifisert.

Mål og tiltak for 2013

Gjeldende policy vil bli revidert i 2013 for tydeligere fremheve KLP's holdninger til dette området.

Det langsiktige målet om minimum 40 prosent av begge kjønn på hvert ledernivå, samt i styret, vil bli opprettholdt. For å nå disse mål på konsernbasis skal kvinner og menn gis samme mulighet for karriere og utvikling. Dette skal følges opp via rapportering på blant annet utdanningsstøtte og internerrekruttering til lederstillinger. Man skal også aktivt søke å finne kvinnelige kandidater ved ansettelse ved å innkalle et flertall av kvinner til intervju, samt aktivt søke å motivere avdelingsleder for større oppgaver. Vi skal også jobbe for en god kjønnsfordeling ved nyvalg til styret.

Eventuelle kjønnsbaserte lønnsforskjeller på alle nivåer skal utjevnes. Som et ledd i dette skal det utarbeides bedre statistikker og analysegrunnlag i forkant av lønnsoppgjøret for 2013.

Selskapet skal fortsette å tilby fleksible arbeidsordninger, hjemme-kontor og annet, der det er mulig i forhold til stillingens innhold, for å redusere ulikheter i tilpasningen mellom arbeidsliv og privatliv. For å måle dette skal det utarbeides kjønnsdelt statistikk på permisjoner og fravær pga syke barn.

KLP vil reflektere mangfoldet i samfunnet for øvrig, og være seg dette bevisst i hver rekrutteringsprosess. Som tiltak skal konsernet fortsette å ha mangfoldformulering på karrieresidene. Minst én kvalifisert kandidat fra etniske minoriteter skal innkalles til intervju, der dette finnes i søkerbunken. For at vi fremover i større grad skal reflektere mangfoldet i samfunnet, skal man jobbe for å avdekke behov for å rekruttere inn disse på bakgrunn av den kompetansen de besitter, og som vil ha betydning for vår forretningsdrift. Som eksempel på dette er språkkunnskaper som reflekterer mangfoldet hos våre kunder i forhold til å kunne yte enda bedre service.

Framtidsutsikter

Offentlige innkjøpsregler tilsier at om lag hver fjerde kommune vil komme på anbud hvert år. Indikasjoner tilsier også at svært mange av selskapets offentlige kunder vil komme på anbud i løpet av året. Selskapet ser på dette som en mulighet for ytterligere vekst innenfor kjernemarkedene.

Det er stor mobilitet i kundemassen og dermed lavere fornyelsesrater hos selskapene. Dette vil i særlig grad ha effekt innen personkundesegmentet.

Som et ledd i konsernets samlede satsning mot medlemmene i KLP, vil selskapet i 2013 øke innsatsen innen personmarkedet ytterligere.

Selv om forsikringsresultatet for 2012 var tilfredsstillende, oppleves premienivået innenfor flere av bransjene å være for lavt, noe som til dels kan forklares gjennom sterk konkurranse. Det vil derfor være en utfordring å oppnå ønsket vekst samtidig med en nødvendig prisøkning.

Som følge av endret kundeferd vil mange av de største aktørene investere kraftig i digitale kanaler med formål å styrke kundelojaliteten. Selskapet er bevisst denne utfordringen, og har i sin prioritering av teknologisk utvikling lagt disse utviklingstrekkene til grunn.

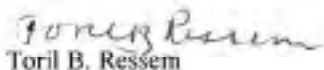
Konsernet lanserte i 2012 en ny Kundeside rettet mot kommunale kunder. Her har kundene muligheten til innsyn i alle sine kundeforhold i konsernet, og vil etter hvert få tilgang til en rekke selvbetjeningsløsninger. En ny web-basert kundeside for personmarkedet ble lansert 6. januar 2013. Når denne i løpet av året er videre utviklet med skademeldingsfunksjonalitet, vil selskapets kunder ha en effektiv portal for betjening av sine forsikringsbehov.

Årets kundeundersøkelse utført av EPSI (European Performance Satisfaction Index) viser at kundetilfredsheten i forsikringsbransjen har gått frem. Det er særlig gledelig at hovedfunnene i bedrifts-markedet viser at KLP Skadeforsikring AS oppnår best kundetilfredshet for andre året på rad, og scorer jevnt over høyt på alle måleparametrene.

Oslo, den 13. mars 2013

Sverre Thomes
Styreleder

Toril B. Ressem

Kjell Arvid Svendsen

Reidar Mæland

Reidun W. Ravem

Bengt K. Hansen
Ansattvalgt representant

Tore Tenold
Administrerende direktør

REIDUN W. RAVEM

TORIL B. RESSEM

SVERRE THORNES

BENGT K. HANSEN

REIDAR MÆLAND

KJELL ARVID SVENDSEN

FOTO: OLAV STORM

KLP Skadeforsikring AS Resultatregnskap

Note	Tusen kroner	2012	2011
TEKNISK REGNSKAP			
4	Forfalte bruttopremier	750 279	650 287
4	Avgitte gjenforsikringspremier	-58 992	-43 560
	Endring i avsetning for ikke opptjent bruttopremie	-33 098	-6 384
	Endring i gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie	758	-1 512
	Premieinntekter for egen regning	658 948	598 831
	Allokert investeringsavkastning overført fra ikke-teknisk regnskap	37 027	53 947
	Andre forsikringsrelaterte inntekter	2 885	2 629
	Brutto betalte erstatninger	-588 420	-585 796
	Gjenforsikringsandel av betalte bruttoerstatninger	52 532	61 916
	Endring i brutto erstatningsavsetning	30 438	79 402
	Endring i gjenforsikringsandel av bruttoerstatningsavsetninger	-30 576	-103 878
4	Erstatningskostnader for egen regning	-536 027	-548 356
19	Salgskostnader	-44 562	-39 864
	Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	-129 675	-119 030
20	Forsikringsrelaterte driftskostnader	-174 237	-158 893
	Resultat av teknisk regnskap før sikkerhetsavsetninger	-11 404	-51 844
	Endring i sikkerhetsavsetning mv.	-56 048	-7 902
	Resultat av teknisk regnskap	-67 452	-59 746
IKKE-TEKNISK REGNSKAP			
	Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler	121 735	139 427
	Verdiendringer på investeringer	91 583	-2 246
	Realisert gevinst og tap på investeringer	258	5 243
	Administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader	-3 502	-3 546
6	Netto inntekter fra investeringer	210 074	138 877
	Allokert investeringsavkastning overført til teknisk regnskap	-37 027	-53 947
	Resultat av ikke-teknisk regnskap	173 047	84 931
	Resultat før skattekostnad	105 595	25 185
22	Skattekostnad	-17 420	-28 848
	Resultat før andre resultatkomponenter	88 175	-3 663
	Andre resultat komponenter	0	0
	TOTALRESULTAT	88 175	-3 663
	Herav:		
	Endring i avsetning til naturskadefondet	9 696	35 667
	Endring i garantiordningen	-1 686	-1 264
	Netto konsernbidrag	17 404	-30 740
	Årsresultatdisponeringer til(-) / fra(+) annen egenkapital	-113 590	0
	Sum	-88 175	3 663

KLP Skadeforsikring AS Balanse

Note	Tusen kroner	2012	2011
EIENDELER			
	Aktiverte IT-systemer	18 171	19 206
15	Immaterielle eiendeler	18 171	19 206
9	Investeringer som holdes til forfall	748 126	853 858
9	Utlån og fordringer	682 512	634 845
7	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	1 430 638	1 488 703
	Aksjer og andeler aksjefond	368 181	303 856
	Andeler i eiendomselskaper	309 684	319 312
8,12	Aksjer og andeler	677 864	623 168
9	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	680 564	594 136
9,12	Andeler rentefond	433 136	325 342
	Andre finansielle eiendeler	28 171	59 577
7,9	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	1 819 735	1 602 222
Sum investeringer		3 250 373	3 090 926
	Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie	11 861	11 103
	Gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning	186 979	217 555
4	Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelse	198 839	228 657
	Fordringer på forsikringstakere	74 787	57 984
	Fordringer i forbindelse med gjenforsikring	8 392	21 828
	Andre fordringer	352	211
	Fordringer	83 532	80 022
	Bankinnskudd	55 807	20 882
	Andre eiendeler	55 807	20 882
	Forskuddsbetalte kostnader	0	333
	Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	0	333
SUM EIENDELER		3 606 723	3 440 027

KLP Skadeforsikring AS Balanse

Note	Tusen kroner	2012	2011
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			
Innskutt egenkapital			
	Aksjekapital	220 000	220 000
	Annen innskutt egenkapital	140 866	140 866
13,14	Innskutt egenkapital	360 866	360 866
Opptjent egenkapital			
	Avsetning til naturskadefondet	200 946	210 642
	Avsetning til garantiordningen	29 205	27 520
14	Fond mv.	230 151	238 162
Annen opptjent egenkapital		233 560	119 970
14	Opptjent egenkapital	463 711	358 131
	Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	173 319	140 221
	Brutto erstatningsavsetning	1 932 775	1 963 213
	Sikkerhetsavsetninger	519 656	463 609
4	Forsikringsforpliktelser brutto	2 625 750	2 567 043
21	Pensjonsforpliktelser o.l.	44 628	37 503
22	Øvrig utsatt skatt	2 780	2 764
Avsetninger for forpliktelser		47 409	40 267
	Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	30 498	38 538
	Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring	899	1 248
7	Forpliktelser til kredittinstitusjoner	52 004	0
	Konsernbidrag	0	48 369
	Forpliktelser innen konsern	7 860	9 302
	Andre forpliktelser	6 966	5 934
Forpliktelser		98 228	103 390
	Andre påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	10 760	10 329
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter		10 760	10 329
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		3 606 723	3 440 027

Sverre Thomas
Styreleder

Reidun W. Kjøvén

Oslo, 13. mars 2013

Reidun W. Kjøvén

Tore Terfjord
Administrerende direktør

Kjell Arvid Svendsen

Bengt Kr. Hansen
valgt blant de ansatte

KLP Skadeforsikring AS Oppstilling av endringer i egenkapitalen 31.12.2012

2012			
Tusen kroner	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2012	360 866	358 131	718 997
Resultat	0	88 175	88 175
Utvidet resultat	0	0	0
Sum totalresultat	0	88 175	88 175
Transaksjoner med eierne			
Netto konsernbidrag	0	17 404	17 404
Sum transaksjoner med eierne	0	17 404	17 404
Egenkapital 31.12.2012	360 866	463 711	824 577
2011			
Tusen kroner	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2011	360 866	392 534	753 400
Resultat	0	-3 663	-3 663
Utvidet resultat	0	0	0
Sum totalresultat	0	-3 663	-3 663
Transaksjoner med eierne			
Avgitt konsernbidrag netto etter skatt	0	-30 740	-30 740
Sum transaksjoner med eierne	0	-30 740	-30 740
Egenkapital 31.12.2011	360 866	358 131	718 997

KLP Skadeforsikring AS Kontantstrømpstilling

Tusen kroner	2012	2011
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER		
Innbetalte premier direkte forsikring	734 845	632 665
Utbetalte gjenforsikringspremier	-58 992	-43 560
Utbetalte erstatninger og forsikringsytelser direkte forsikring	-574 134	-580 542
Innbetalte gjenforsikringsoppgjør for erstatninger og forsikringsytelser	66 772	50 219
Utbetalinger til andre leverandører for varer og tjenester	-117 747	-100 416
Utbetalinger til ansatte, pensjonsinnretninger, arbeidsgiveravgift mv.	-75 607	-71 833
Utbetaling av renter	-162	0
Innbetaling av renter	99 534	104 653
Utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	-209	601
Innbetalte provisjon avgitt gjenforsikring	0	0
Innbetalinger vedrørende verdipapirer	581 310	671 941
Utbetalinger vedrørende verdipapirer	-690 052	-799 681
Netto inn- og utbetalinger for kjøp/salg av andre verdipapirer med kort løpetid	83 502	75 149
Netto inn- og utbetalinger fra eiendomsvirksomheten	33 300	38 121
NETTO KONTANTSTRØM FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER	82 360	-22 684
NETTO KONTANTSTRØM FRA INVESTERINGSAKTIVITETER	-3 152	-1 917
KONTANTSTRØM FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER		
Innbetalinger ved utstedelse av aksjekapital/preferansekapital		-2 430
Utbetalinger av konsernbidrag	-44 284	0
NETTO KONTANTSTRØM FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER	-44 284	-2 430
NETTO ENDRING I BANKINNSKUDD	34 925	-27 031
BEHOLDNING AV BANKINNSKUDD VED PERIODENS BEGYNNELSE	20 882	47 913
BEHOLDNING AV BANKINNSKUDD VED PERIODENS SLUTT	55 807	20 882

Note 1 Generell informasjon

KLP Skadeforsikring AS leverer skadeforsikring til kommuner, fylkeskommuner, helseforetak og bedrifter både i offentlig og privat sektor. Selskapet leverer også forsikringsprodukter til personmarkedet, primært mot KLPs pensjonskunder. Det største produktområdet er forsikring til offentlig sektor.

KLP Skadeforsikring AS er et aksjeselskap registrert og hjemmehørende i Norge. KLP Skadeforsikring AS er et heleid datterselskap av Kommunal

Landspensjonskasse (KLP). Selskapet har hovedkontor i Dronning Eufemias gate 10, 0191 Oslo.

Selskapets årsregnskap for 2012 ble vedtatt av selskapets styre den 13.03.2013.

Note 2 Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsipper

Nedenfor følger en beskrivelse av de vesentligste regnskapsprinsippene som er benyttet i selskapsregnskapet. Disse prinsippene er benyttet konsistent for alle perioder som er presentert.

2.1 BASISPRINSIPPER

Regnskapet for KLP Skadeforsikring AS er utarbeidet i samsvar med Forskrift nr. 1241 av 16. desember 1998: «Forskrift for årsregnskap m.m. for forsikringsselskaper» (årsregnskapsforskriften) samt forskrift av 20. desember 2011 om endring i forannevnte forskrift nr. 1241.

Selskapet benytter seg av valgdgangen i årsregnskapsforskriften til å gjennomføre innregning og måling i tråd med «Forskrift om forenklet IFRS» fastsatt av Finansdepartementet 21. januar 2008. Dette innebærer i hovedsak at innregning, måling og noteopplysninger følger internasjonale regnskapsstandarder (IFRS) og god regnskapsikk.

Selskapsregnskapet er utarbeidet med utgangspunkt i prinsipp om historisk kost, med følgende unntak:

- Finansielle eiendeler og gjeld (herunder finansielle derivater) vurdert til virkelig verdi over resultatet.
- Eierandeler i datterselskaper er vurdert etter egenkapitalmetoden.

For å utarbeide selskapsregnskap etter årsregnskapsforskriften, må ledelsen foreta regnskapsmessige estimater og skjønnsmessige vurderinger. Dette vil påvirke selskapets regnskapsførte verdi av eiendeler og gjeld, inntekter og kostnader. Faktiske tall vil kunne avvike fra benyttede estimater. Områder hvor det er utvist skjønnsmessige vurderinger og estimater av vesentlig betydning for selskapet er beskrevet i note 3.

Alle beløp er presentert i tusen kroner uten desimal med mindre annet er angitt.

Regnskapet er satt opp etter forutsetning om fortsatt drift.

2.2 ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER OG OPPLYSNINGER

a) Nye og endrede standarder tatt i bruk av selskapet

Det er ingen nye eller endrede IFRS'er eller IFRIC-fortolkninger som er trådt i kraft for 2012 årsregnskapet som er vurdert å ha eller forventet å få en vesentlig påvirkning på selskapet.

b) Standarder, endringer og fortolkninger til eksisterende standarder som ikke er trådt i kraft og hvor selskapet ikke har valgt tidlig anvendelse.

Selskapet/konsernet har ikke valgt tidlig anvendelse av noen nye eller endrede IFRS'er eller IFRIC-fortolkninger.

- IAS 1 «Presentation of Financial Statements» er endret og medfører at poster i utvidet resultat skal deles inn i to grupper, de som senere omklassifiseres over resultatet og de som ikke gjør det. Endringen påvirker ikke hvilke poster som skal inkluderes i utvidet resultat.

- IAS 19 «Employee Benefits» ble endret i juni 2011. Endringen medfører at alle estimatavvik føres i utvidet resultat ettersom disse oppstår (ingen korridor), en umiddelbar resultatføring av alle kostnader ved tidligere perioders pensjonsopptjening og at man erstatter rentekostnader og forventet avkastning på pensjonsmidler med et rentebeløp som beregnes ved å benytte diskonteringsrenten på netto pensjonsforpliktelse (eiendel). Standarden implementeres i 2013 og overgangseffekten på egenkapitalen 1. januar 2013 er vist i egen note.

- IFRS 9 «Financial Instruments» regulerer klassifisering, måling og regnskapsføring av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser. IFRS 9 ble utgitt i november 2009 og oktober 2010, og erstatter de deler av IAS 39 som omhandler regnskapsføring, klassifisering og måling av finansielle instrumenter. Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler deles inn i to kategorier basert på målemetode: de som er målt til virkelig verdi og de som er målt til amortisert kost. Klassifiseringen gjøres ved første gangs regnskapsføring. Klassifiseringen vil avhenge av selskapets forretningsmodell for å håndtere sine finansielle instrumenter og karakteristikkene ved de kontraktstfestede kontantstrømmene fra instrumentet. For finansielle forpliktelser er kravene i hovedsak lik IAS 39. Hovedendringen, i de tilfeller hvor man har valgt virkelig verdi for finansielle forpliktelser, er at den delen av en endring i virkelig verdi som skyldes endring i selskapets egen kredittrisiko føres over utvidet resultat i stedet for i resultatregnskapet, dersom dette ikke medfører en sammenstillingsfeil i resultatmålingen. Konsernet har ennå ikke vurdert hele påvirkningen av standarden på regnskapet, men planlegger å anvende IFRS 9 når standarden trer i kraft og er godkjent av EU. Standarden trer i kraft for regnskapsperioder som begynner 1. januar 2015. Selskapet vil også se på konsekvensene av de gjenstående delfasene av IFRS 9 når disse er sluttført av IASB.

- IFRS 12 «Disclosures of Interest in Other Entities» inneholder opplysningskravene for økonomiske interesser i datterselskaper, felleskontrollert virksomhet, tilknyttede selskaper, selskaper for særskilte formål «SPE» og andre ikke balanseførte selskaper. Selskapet har ikke vurdert den fulle innvirkning av IFRS 12. Selskapet planlegger å anvende standarden for 2013, selv om EU ikke krever den anvendt før 1. januar 2014.

- IFRS 13 «Fair Value Measurement» definerer hva som menes med virkelig verdi når begrepet benyttes i IFRS, og gir en enhetlig beskrivelse av hvordan virkelig verdi skal bestemmes i IFRS og definerer hvilke tilleggsopplysninger som skal gis når virkelig verdi benyttes. Standarden utvider ikke omfanget av regnskapsføring til virkelig verdi, men gir veiledning om anvendelsesmetode der bruken allerede er påkrevd eller tillatt i andre IFRS'er. Selskapet benytter virkelig verdi som målekriterium for visse eiendeler og forpliktelser. Selskapet har ikke vurdert den fulle innvirkning av IFRS 13, men vil anvende standarden for regnskapsåret 2013.

For øvrig er det ingen andre IFRS'er eller IFRIC-fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å ha en vesentlig påvirkning på regnskapet.

2.3 SEGMENTINFORMASJON

Selskapets forretningsmessige segmenter er definert i forhold til forretningsområder hvor risiko og avkastning skiller seg fra hverandre. Selskapets segmenter er inndelt i offentlig/bedrift og personmarked.

2.4 OMREGNING AV TRANSAKSJONER I UTENLANDSK VALUTA

a) Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta

Selskapsregnskapet presenteres i norske kroner (NOK), som er den funksjonelle valutaen til selskapet.

b) Transaksjoner og balanseposter

Transaksjoner i utenlandsk valuta er omregnet til norske kroner ved å benytte valutakursen på transaksjonstidspunktet. Valutagevinster – og tap på transaksjoner i utenlandsk valuta resultatføres. Det gjelder også omregning av pengeposter (eiendeler og forpliktelser) på balansedagen.

Omregningsdifferanser på ikke-pengeposter inngår som del av gevinst og tap ved vurdering til virkelig verdi. Omregningsdifferanser knyttet til ikke-pengeposter som aksjer til virkelig verdi over resultatet, inngår som et element i resultatført verdiendring.

2.5 IMMATERIELLE EIENDELER

Selskapets immaterielle eiendeler består i all hovedsak av aktiverte IT-systemer. Ved kjøp av nytt IT-system aktiveres direkte henførbare kostnader utbetalt til systemleverandør, samt ekstern konsulentbistand og internt medgåtte kostnader for å få systemet installert og klart til bruk.

Ved videreutvikling av IT-systemer aktiveres både eksterne og interne kostnader jfr. ovenfor. Systemendringer som betraktes som vedlikehold kostnadsføres løpende.

Når et IT-system er ferdigstilt, avskrives aktiverte kostnader lineært over forventet brukstid (3 – 12 år). Ved senere aktiveringer grunnet videreutvikling avskrives disse over den opprinnelig fastsatte brukstid med mindre påkostningen øker systemets totale forventede brukstid.

Ved indikasjon på at balanseført verdi av et aktivert IT-system er høyere enn gjenvinnbart beløp, foretas det test for verdifall. Hvis balanseført verdi er høyere enn gjenvinnbart beløp (nåverdi ved fortsatt bruk/eie), foretas det nedskrivning til gjenvinnbart beløp.

2.6 FINANSIELLE EIENDELER

Selskapets finansielle eiendeler er inndelt i følgende kategorier: Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultat, lån og fordringer og finansielle eiendeler som holdes til forfall. Hensikten med eiendelen bestemmer klassifikasjonen, og ledelsen foretar klassifiseringen ved anskaffelse av den finansielle eiendelen.

a) Virkelig verdi over resultatet

Denne kategorien inndeles i to underkategorier: (1) Holdt for omsetning, (2) frivillig kategorisert til virkelig verdi over resultat ved anskaffelse etter virkelig verdi opsjon.

Finansielle eiendeler holdt for omsetning er eiendeler som er anskaffet primært med henblikk på å gi fortjeneste fra kortsiktige prissvinginger. Selskapets derivater inngår i denne kategorien. Virkelig verdi er fastsatt ut i fra observerbare kurser i et aktivt marked, eller der slik pris ikke finnes, gjennom intern modell med jevnlig innhenting av ekstern prising for å kvalitetssikre intern prisingsmodell.

Finansielle eiendeler frivillig kategorisert til virkelig verdi over resultat ved anskaffelse består av finansielle eiendeler som forvaltes som en gruppe, og hvor deres inntjening vurderes og rapporteres til ledelsen på grunnlag av virkelig verdi. Størrelsen på porteføljen bestemmes ut fra selskapets ønskede risikoesponering mot rente- og aksjemarkedet.

Gevinst eller tap fra endringer i virkelig verdi av eiendeler klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, medtas i resultatregnskapet i den perioden de oppstår. Dette inngår i linjen «Verdiendringer på investeringer».

Kupongrenter er inntektsført etter hvert som de er påløpt, og inngår i linjen «Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler». Aksjeutbytte innregnes i resultatet i linjen «Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler» når selskapets rett til utbytte er fastslått.

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt i forhold til observerbar kjøpskurs i et aktivt marked, eller der slik kjøpskurs ikke finnes, gjennom interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne data.

b) Lån og fordringer

Lån og fordringer er finansielle eiendeler, med unntak av derivater, med faste eller bestembare betalinger, og som ikke omsettes i et aktivt marked eller som selskapets har intensjon om å selge på kort sikt eller har øremerket til virkelig verdi over resultat.

Lån og fordringer er inndelt i to underkategorier:

- i) Lån og fordringer tilknyttet investeringsvirksomheten
- ii) Lån og fordringer øvrige inklusive fordringer på forsikringstakere

Lån og fordringer i investeringsvirksomheten består av obligasjoner til amortisert kost som ikke er priset i et aktivt marked.

Lån og fordringer øvrige inklusive premiefordringer består av premiefordringer og diverse øvrige fordringer.

Lån og fordringer innregnes i balansen første gang til virkelig verdi. Påfølgende måling skjer til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemethode med eventuelt nedskrivning for tap.

Effektiv rente på lån og fordringer i investeringsvirksomheten resultatføres og inngår i linjen «Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler».

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne data.

c) Finansielle eiendeler som holdes til forfall

Finansielle eiendeler som holdes til forfall består av finansielle eiendeler, som ikke er derivater, og som har faste eller bestembare betalinger og definert et forfallstidspunkt, og som selskapet har intensjon og evne til å holde til forfall med unntak for:

- a) de som foretaket ved førstegangsinregning øremerker til virkelig verdi over resultatet
- b) de som oppfyller definisjonen til lån og fordringer.

Finansielle eiendeler som holdes til forfall innregnes i balansen første gang til virkelig verdi. Påfølgende måling skjer til amortisert kost med bruk av effektiv rentemethode med fradrag for nedskrivning for tap, og denne verdiendringen inngår i linjen «Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler» i resultatregnskapet.

Virkelig verdi er fastsatt ut i fra observerbare kurser i et aktivt marked.

Kjøp og salg av finansielle eiendeler regnskapsføres på handelsdato, det vil si når selskapet har forpliktet seg til å kjøpe eller selge den finansielle eiendelen. Finansielle eiendeler innregnes til virkelig verdi fra det tidspunkt selskapet overtar rettigheter og forpliktelser knyttet til eiendelen. Direkte kjøpsomkostninger inkluderes i anskaffelseskost med unntak for

kjøpsomkostninger knyttet til eiendeler til virkelig verdi over resultat. For disse eiendelene kostnadsføres kjøpsomkostningene direkte. For finansielle eiendeler hvor kjøpsomkostninger inngår i anskaffelseskost, vil differansen mellom transaksjonskurs inklusive kjøpsomkostninger danne grunnlag for verdiendring mot sluttkurs på handelsdagen. Finansielle eiendeler fraregnes når selskapet ikke lenger har rett til å motta kontantstrømmen fra eiendelen eller selskapet har overført all risiko og rettigheter knyttet til eierskapet.

2.7 ANDELER I EIENDOMSSLESKAPER

Selskapet eier fast eiendom gjennom ansvarlige selskaper som er heleid i KLP-konsernet. Disse andelene er klassifisert som «Andeler i eiendomsselskaper». Andelene innregnes etter egenkapitalmetoden. Det innebærer at selskapets andel av over eller underskudd i de ansvarlige selskapene resultatføres og tillegges balanseført verdi sammen med ikke resultatførte egenkapitalendringer.

Underliggende verdi av eiendommene i de ansvarlige selskapene verdsettes til virkelig verdi. Investeringseiendommene består av bygninger, og selskapet benytter KLP konsernets verdsettelsesmodell for å beregne markedsverdi.

Verdsettelsesmetoden er basert på neddiskontering av eiendommens forventede netto kontantstrøm med markedets avkastningskrav. Ved beregning av netto kontantstrøm benyttes i utgangspunktet markedsleie til gjeldende betingelser, mens det for perioder etter kontraktsutløp fastsettes en antatt markedsleie. Videre hensyntas et inntektsfradrag basert på forventet ledighet, forventede påkostninger og normale driftskostnader.

Forventet kontantstrøm neddiskonteres med et avkastningskrav som fastsettes med grunnlag i den risikofrie renten (10-års norsk statsobligasjonsrente) justert med et tillegg for estimat på en 20-års risikofri rente. Estimater på 20-årsrenten tilsvare helningen på swapkurven mellom 10 og 20 år. Den risikofrie renten tillegges så et administrasjonstillegg som tilsvare driftskostnader i KLP Eiendom AS, og består av de kostnader som ikke er direkte henførbare til den enkelte forvaltningseiendom. Til sist legges det på en risikopremie som fastsettes ut i fra risikovilligheten blant investorene i eiendomsmarkedet hensyntatt eiendomsspesifikke forhold som geografi, eiendomstype, leietakere med mer.

Kvartalsvis takseres et fast utvalg av eiendomsmassen til konsernet av eksterne, uavhengige og kvalifiserte aktører. Ved vesentlig avvik fra egen vurdering av virkelig verdi analyseres differansene og verdsettelsesmodellens parametere justeres dersom dette viser seg nødvendig.

2.8 ALLOKERT INVESTERINGSAVKASTNING

Investeringsavkastningen registreres i det ikke-tekniske regnskap. For å vise et riktigere forsikringsteknisk resultat, overføres en andel av investeringsavkastningen fra det ikke-tekniske regnskap til det tekniske regnskap.

Ved beregning av allokert investeringsavkastning benyttes et beregningsgrunnlag svarende til «Forsikringsfond brutto» med fradrag for posten «Andre tekniske avsetninger». I tillegg inngår posten «Gjenforsikringsandel av brutto forpliktelser» i beregningen. Beregningsgrunnlaget fastsettes som et gjennomsnitt for regnskapsåret. Ved gjennomsnittsberegningen benyttes opplysninger om ovennevnte balansepost relatert til inngående og utgående balanser samt opplysninger fra balanseoppstillingen kvartalsvis.

Som forsikringsteknisk rente anvendes regnskapsårets gjennomsnittlige rente på statsobligasjoner med gjenstående løpetid på tre år. Av praktiske årsaker er gjennomsnittet for 2011 og 2012 beregnet ved å anvende data for perioden medio desember forutgående år til medio desember inneværende år. Gjennomsnittlig forsikringsteknisk rente for 2012 er beregnet av Finanstilsynet til 1,44 prosent. For 2011 var den beregnet til 2,29 prosent.

2.9 MOTREGNING

Finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser er bare motregnet i den grad det foreligger en juridisk rett til å motregne forpliktelse mot fordring, samt at forfallstidspunktet for eiendelen samsvarer med forfallstidspunktet for forpliktelsen.

2.10 FORSIKRINGSKONTRAKTER

Selskapet definerer forsikringskontrakter i tråd med IFRS 4. Et avgjørende vilkår for at en kontrakt defineres som forsikringskontrakt er at den må inneholde betydelig forsikringsrisiko. Produktene selskapet tilbyr tilfredsstiller kravet om betydelig forsikringsrisiko etter denne definisjonen.

Det er gjennomført tilstrekkelighetstest for å kontrollere at nivået på de regnskapsførte forpliktelsene på forsikringskontraktene står i forhold til forsikringskundernes kontraktsmessige rettigheter. Selskapets avsetninger tilfredsstiller kravene i denne testen, og IFRS 4 stiller ikke ytterligere krav til reservering. Selskapet har derfor benyttet gjeldende norsk regelverk for regnskapsføring av forsikringskontrakter.

2.11 PRODUKTER

I skadeforsikring tilbys følgende produkter:

Yrkesskade og Trygghet

Forsikringskontrakter som dekker kundenes arbeidstagerne for yrkesskader som faller inn under yrkesskadeloven og hovedtariffavtalen. I tillegg tegnes forsikringskontrakter som dekker arbeidstagerne for ulykke i fritiden.

Ulykke

Forsikringskontrakter som dekker kunden for ulykker i fritiden. Det tegnes også forsikringskontrakter som dekker skoleelever i skoletiden.

Brann/Kombinert

Forsikringskontrakter som dekker skade på kundenes eiendommer og eventuelle verditap som påføres kunden ved skade eller tap av eiendommen. Produktet inkluderer også en obligatorisk naturskadedekning.

Motorvogner

Forsikringskontrakter som dekker skade oppstått ved bruk av kundenes motorvogner.

Ansvar

Forsikringskontrakter som dekker skade påført tredjeperson som en følge av kundenes virksomhet.

Reise

Forsikringskontrakter som dekker skader og tap oppstått på reiser.

Barneforsikring

Forsikringskontrakter som dekker utgifter ved ulykker eller alvorlig sykdom samt inntektsbortfall (uførepensjon).

Risikoen for selskapet reduseres gjennom tegning av reasuransekontrakter som dekker erstatninger over gitte beløp pr. skade i alle bransjer nevnt over.

2.12 FORSIKRINGSTEKNISKE AVSETNINGER

Selskapet skal til enhver tid ha forsikringstekniske avsetninger som gir full dekning av det forsikringstekniske ansvar og annen risiko avledet av forsikringsvirksomheten. Selskapets avsetninger skal i alle tilfeller til enhver tid oppfylle de minstekrav til avsetninger som følger av forskrifter eller av vedtak og regler gitt i medhold til «Forskrift om forsikringstekniske avsetninger og risikostatistikk i skadeforsikring» av 10. mai 1991 nr. 301 og «Utfyllende forskrift om forsikringstekniske avsetninger og risikostatistikk i skadeforsikring» av 18. november 1992 nr. 1242 med oppdateringer.

Følgende fond inngår forsikringstekniske avsetninger:

Avsetning for ikke opptjent premie

Premieavsetningen utgjør den ikke opptjente del av forfalt premie ved regnskapsårets slutt.

Erstatningsavsetning

Avsetningen omfatter avsetninger knyttet til skader som er meldt, men ikke oppgjort. Videre gjelder det skader som er inntruffet men ikke meldt ved regn-

skapsårets slutt. Avsetningen inkluderer avsetning til indirekte skadebehandlingskostnader.

Sikkerhetsavsetning

Sikkerhetsavsetning skal sikre selskapets evne til å dekke erstatningsansvar for egen regning grunnet ekstraordinære skadeforløp.

Forsikringslovgivningens krav til forsikringstekniske avsetninger i skade-forsikring er ikke utelukkende knyttet til eksisterende kontrakter med kundene. Tre typer avsetninger faller derfor utenfor gjeldsdefinisjonen etter IFRS som nå er implementert i den endrede årsregnskapsforskriften.

a) Garantiorndning

Avsetning til garantiorndningen er ment å dekke mulige fremtidige utbetalinger som følger av at et annet skadeforsikringsselskap ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser. Avsetningen tilsvarer 1,5 prosent av de tre siste års opptjente bruttopremie. Avsetning til garantiorndningen er å betrakte som en betinget forpliktelse og må således klassifiseres som egenkapital.

b) Naturskadefond

Avsetning til naturskadefondet er ment å dekke mulige fremtidige utbetalinger til erstatninger knyttet til fremtidige naturskader. Avsetningen reflekterer forsikringsrisiko, og foretas med utgangspunkt i eksisterende kontrakter, men avsetningen fjernes ikke ved kontraktens opphør. Anvendelse av fondet kan således gå til dekning av fremtidige naturskader som ikke er knyttet til eksisterende forsikringskontrakter. Avsetninger knyttet til fremtidige hendelser kan ikke klassifiseres som en forpliktelse og må derfor klassifiseres som egenkapital.

c) Reassuranseavsetningen

Reassuranseavsetningen representerer avsetning til dekning av de kostnader som påløper hvis en eller flere av selskapets reassurandører ikke dekker sine andeler av de samlede erstatningsforpliktelser. Reassuranseavsetningen klassifiseres som egenkapital og presenteres som en del av annen opptjent egenkapital.

2.13 PENSJONSFORPLIKTELSE EGEN ANSATTE

Selskapets pensjonsforpliktelser er forsikringsmessig delvis dekket gjennom offentlig tjenestepensjon i KLP ved medlemskap i Fellesordningen for kommuner og bedrifter («Fellesordningen»). Pensjonsansvar utover Fellesordningen dekkes over driften. Pensjonskostnadene er behandlet i samsvar med IAS 19.

Netto pensjonsforpliktelse er forskjellen mellom pensjonsmidlenes virkelige verdi (dvs flytteverdi) og nåverdien av de beregnede pensjonsforpliktelser. Disse beregningene er foretatt etter lineær opptjening på basis av forutsetninger om dødelighet, uførhet, frivillig avgang, uttak av AFP, fremtidig lønnsutvikling (i kommunal sektor for Fellesordningen), fremtidig vekst i folketrygdens grunnbeløp (G), antakelser om fremtidig avkastning m.m. De økonomiske forutsetningene er fastsatt i tråd med prinsippene i NRS' veiledning om pensjonsforutsetninger. Netto forpliktelse er klassifisert som avsetning for forpliktelse i balansen. Dersom verdien av pensjonsmidlene overstiger nåverdien av beregnede pensjonsforpliktelser er netto midler presentert som langsiktig fordring.

Periodens netto pensjonskostnad består av summen av periodens pensjonsopptjening, rentekostnad på den beregnede forpliktelse og forventet avkastning på pensjonsmidlene. I tillegg kommer resultatført estimatavvik. Estimataviket består av differansen mellom estimerte og endelig beregnede pensjonsforpliktelser og -midler. Estimatavik ut over 10 prosent av det høyeste av brutto pensjonsforpliktelser og brutto pensjonsmidler ved årets begynnelse (korridoren) resultatføres lineært over gjenværende opptjeningstid.

Fellesordningen er en flerforetaksordning, dvs. at den forsikringstekniske risiko er fordelt mellom alle kommuner og bedrifter som deltar i ordningen. De økonomiske og aktuarmessige forutsetninger som ligger til grunn for beregning av netto pensjonsforpliktelser baserer seg derfor på forutsetninger som er representative for hele fellesskapet.

Arbeidsgiveravgift er beregnet på nettoforpliktelse. Brutto pensjonsforpliktelse som grunnlag for fastsettelse av amortiseringsgrunnlaget for korridor inkluderer ikke arbeidsgiveravgift.

2.14 SELSKAPETS EGENKAPITAL

Selskapets egenkapital består av aksjekapital og annen egenkapital. Aksjekapitalen er stiftet av Kommunal Landspensjonskasse, som eier alle aksjene i selskapet. Selskapets aksjer er et omsettelig egenkapitalinstrument, men aksjene er ikke notert på børs eller annen markedsplass.

Annen egenkapital består av mottatt konsernbidrag og opptjent egenkapital.

Det vises også til omtale under pkt. 2.12 hvor det fremgår at avsetning til garantiorndningen og avsetning til naturskadepoolen inngår i selskapets egenkapital som bundne fond.

Utdeling fra selskapet er regulert gjennom alminnelige selskapsrettslige bestemmelser.

2.15 REGNSKAPSFØRING AV INNTEKTER

Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget.

a) Premieinntekter

Premieinntekter inntektsføres med det beløp som forfaller i regnskapsåret. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning mot uopptjent premie. Andel av periodens brutto premieinntekt som tilfaller reassurandør i forbindelse med gjenforsikring går til fradrag i brutto premieinntekt.

b) Renteinntekter/kostnader

Renteinntekter og rentekostnader tilknyttet alle rentebærende finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost, inntektsføres ved bruk av effektiv rentemetoden. For rentebærende finansielle investeringer som måles til virkelig verdi klassifiseres renteinntekten som løpende avkastning fra finansielle investeringer, mens effekten av rentendringer klassifiseres som netto urealisert gevinst fra finansielle investeringer til virkelig verdi over resultatet.

2.16 SKATT

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 28 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttiggjort.

Skatt på avgitt konsernbidrag er ført mot betalbar skatt i balansen.

2.17 KONTANTER OG KONTANTEKVIVALENTER

Som kontanter og kontantekvivalenter regnes kontantbeholdning og bankinnskudd tilknyttet daglig drift. Bankinnskudd tilknyttet verdipapirvirksomheten er definert som finansiell eiendel. Kontantstrømoppstillingen er satt opp etter den direkte metoden.

Note 3 Viktige regnskapsestimater og vurderinger

Selskapet utarbeider estimater og antakelser om framtidige forhold. Disse evalueres løpende, og er basert på historiske erfaringsdata og forventninger om sannsynlige framtidige hendelser vurdert ut i fra data som foreligger på tidspunktet for avleggelsen av regnskapet.

Det må forventes at estimatene vil avvike fra det endelige utfall, og nedenfor omtales de områdene hvor det er betydelig risiko for vesentlige endringer i balanseførte verdier i framtidige perioder.

Forsikringskontrakter

Ved beregning av forsikringstekniske avsetninger i bransjen skadeforsikring er det foretatt individuell skadereservering for alle meldte skader (RBNS). Reserveringene justeres i takt med løpende skadebehandling. Alle åpne skader skal ha en spesiell vurdering minst én gang i året. Avsetning for inntrufne skader som ikke er meldt til selskapet (IBNR), skjer ved hjelp av statistiske modeller. Modellene hensyntar det erfaringsbaserte meldemønsteret innenfor de forskjellige risikogrupperne.

I skadeforsikring foretas det også målinger og justeringer av de totale erstatningsavsetningene (RBNS+IBNR) slik at det totale avsetningsnivået blir målt opp mot endringer i risikoelementer som skadefrekvens, storskadeinnslag, bestandssammensetning og bestandsstørrelse. Erstatningsavsetningene er vurdert til forventningsrett nivå, dvs. at det ikke er sikkerhetsmarginer i denne. Erstatningsavsetningen er ikke neddiskontert, dvs. at det ikke er hensyntatt finansinntekter av de avsatte midler frem til utbetalingstidspunktet. Dette representerer en sikkerhetsmargin i forhold til framtidige erstatningsutbetalinger.

Erstatningsavsetningen tillegges også en avsetning for framtidige indirekte skadebehandlingskostnader (ULAE). Denne beregnes med utgangspunkt i størrelsen på RBNS og IBNR.

Sikkerhetsavsetningen i skadeforsikring skal dekke ekstraordinære fluktuasjoner. Minstekravet tilsvarer et nivå som med 99 prosent sannsynlighet dekker fluktuasjoner i skaderesultatene.

Minstekrav til avsetninger i skadeforsikring er beregnet ved modeller gitt i forskrift om forsikringstekniske avsetninger fastsatt av Finanstilsynet. De faktiske avsetninger overstiger minstekravene.

Andeler i eiendomsselskaper

Selskapet eier andeler i eiendomsselskaper organisert som ANS, jmf. note 2, pkt 2.7. ANS-andelene omsettes ikke i et aktivt marked, og virkelig verdi estimeres ut i fra den underliggende eiendoms verdi. Det er heller ikke et aktivt marked for de underliggende eiendommer, og verdifastsettelsen av disse er basert på en intern prisningsmodell hvor det tas utgangspunkt i et langsiktig avkastningskrav for den enkelte eiendom. Verdsettelsen utføres av søsterselskapet KLP Eiendom AS, som har erfaring med å verdsette investeringseiendom for KLP konsernet. KLP Eiendom AS er en betydelig eiendomsaktør i det norske markedet.

Per 31.12.2012 ble bygninger og faste eiendommer verdsatt ved hjelp av KLP Eiendom AS sin verddivurderingsmodell. Modellen tar utgangspunkt i neddiskontering av beregnet 20 års kontantstrøm, og benyttet per 31.12.2012 en diskonteringsfaktor som tilsvarer markedets avkastningskrav for tilsvarende eiendommer.

Følgende hovedkomponenter inngår i framtidig kontantstrøm:

- Någjeldende betingelser, kontraktsutløp og antatt markedsleie
- Ledige arealer med antatt markedsleie
- Parkeringsinntekter, parkeringsareal og antall plasser
- Antatt årlig inflasjon
- Årlig leieregulering i prosent av inflasjon
- Generell ledighet
- Normale årlige driftskostnader
- Normale årlige felleskostnader pr. m²
- Oppgraderingskostnader pr. m² ved nytteleie
- Evt. ytterligere oppgraderingskostnader (år og beløp)
- Antall måneder ledighet ved hvert kontraktsutløp
- Antatt sluttverdi år 20
- Nominelt avkastningskrav

Som en del av verddivurderingen utføres også yieldbetraktninger for den enkelte eiendom og for totalporteføljen. I tillegg til verdsettelse ved bruk av verddivurderingsmodellen til KLP Eiendom AS innhentes eksterne verddivurderinger for et utvalg av eiendommene. Disse benyttes for å fastsette egne beregningsparametere og for å kvalitetssikre de interne verddivurderingene.

Mindre endringer i avkastningskravet vil gi relativt store utslag i eiendomsverdiene og det antas at vesentlige endringer i spesielt «Gjeldende betingelser, kontraktsutløp og antatt markedsleie» samt «Generell ledighet», er de faktorene som vil påvirke regnskapstallene mest.

Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Nåverdien av netto pensjonsforpliktelser selskapet har overfor sine ansatte, avhenger av en rekke forutsetninger av økonomisk og demografisk art. Små endringer i disse variablene kan gi relativt store utslag i brutto påløpt pensjonsforpliktelse og dermed brutto pensjonskostnad. Selskapet avdemper den regnskapsmessige effekten av endrede forutsetninger ved måling av pensjonsforpliktelser ved at kun estimatavvik utover 10 prosent av det høyeste av brutto pensjonsforpliktelser og brutto pensjonsmidler fordeles og resultatføres over gjenværende løpetid. Selskapet har fulgt «Veiledningen for fastsettelse av pensjonsforutsetninger» utgitt av Norsk regnskapsstiftelse (NRS) 6. januar 2009. Oppdatert veiledning utgitt 4. januar 2013 er lagt til grunn for oppdatert måling av beste estimat for påløpte forpliktelser og midler per 31.12.2012. Det er lagt vekt på at forutsetningene er innbyrdes konsistente. De parametrene som er av størst betydning for netto pensjonsforpliktelser er diskonteringsrente, forutsetning om framtidig lønnsvekst, forutsetning om framtidig regulering av folketrygdens grunnbeløp (G-regulering), pensjonsregulering, forutsetninger om framtidig levealder og framtidig uttakstilbøyelighet av AFP.

Diskonteringsrenten er fastsatt med utgangspunkt foretaksobligasjoner (OMF) og ble vurdert per 31.12.2012 til 3,9 prosent. Per 31.12.2011 ble diskonteringsrenten fastsatt med utgangspunkt i statsobligasjonsrenten til 2,6 prosent (25 års vektet utbetalingstid).

Forutsetningene om framtidig lønnsvekst, framtidig G-regulering/pensjonsregulering er fastsatt i tråd med veiledningens konkrete anbefaling til henholdsvis 3,5 prosent (lønnsvekst) og 3,25 prosent (regulering av G/pensjoner). For den kommunale pensjonsordningen skal pensjonsreguleringen være lik G-reguleringen.

Forutsetninger om levealder (dødelighet) er basert på nyeste dødelighetstabell (K2005).

Det er lagt til grunn en framtidig uttakstilbøyelighet på 45 prosent, det vil si 45 prosent tar ut AFP ved fylte 62 år.

a) Virkelig verdi på finansielle eiendeler

Finansielle eiendeler som er klassifisert som eiendeler der endringer i virkelig verdi resultatføres, og er i stor grad eiendeler som omsettes i et marked slik at markedsverdien kan fastsettes med stor grad av sikkerhet. For noterte papirer med liten omsetning, vurderes det hvorvidt det observerbare kursen kan antas å være reell.

Dersom det konkluderes med at en observerbar markedskurs ikke er representativ for eiendelens virkelige verdi, eller verdipapiret ikke omsettes i et notert marked, estimeres markedsverdien. Estimater baseres på markedsforhold som foreligger på balansedagen. Unoterte rentepapirer prises ut i fra en rentekurve med et risikotil-

legg som representerer markedets prising av utsteders bransjespesifikke risiko. Rentekurvene innhentes daglig fra ekstern kilde, men spreadkurver innhentes månedlig. Det innhentes jevnlig eksterne priser på en betydelig andel av disse unoterte papirene for å etterprøve egne verdsettelsesmodeller.

b) Tap på finansielle eiendeler

Finansielle eiendeler som ikke måles til markedsverdi, vurderes for verdifall på balansedagen.

KLP Skadeforsikring AS sin portefølje av obligasjoner vurdert til amortisert kost, inkludert obligasjoner som holdes til forfall, vurderes enkeltvis hvert kvartal. Porteføljen består av høyt kredittvurderte utstedere, og dersom utsteders kredittvurdering endres negativt foretas det nedskrivning kun dersom det i tillegg observeres forhold som oppfattes som en objektiv hendelse som innvirker på framtidige kontantstrømmer fra investeringen.

Note 4 Premier, erstatninger og avsetninger

Tusen kroner	NÆRINGSBETONT					Sum næringsbetonte forsikringer	Ulykkesforsikringer	Kombinerte forsikringer
	Yrkesskade-forsikringer	Trygghets-forsikringer	Kombinerte forsikringer	Motorvogn-forsikringer	Ansvars-forsikringer			
Forfalte premier								
Brutto premier	103 117	44 786	248 031	96 508	45 898	538 339	8 816	48 445
Avgitte premier	2 177	946	38 889	1 270	1 653	44 935	180	335
Premier for egen regning	100 940	43 840	209 141	95 237	44 245	493 404	8 636	48 110
Brutto forretning								
Opptjente bruttopremier	103 505	44 781	240 742	92 670	44 750	526 447	8 625	42 108
Påløpne bruttoerstatninger	82 421	36 415	159 177	84 596	23 345	385 953	3 434	35 464
Forsikringsrelaterte brutto driftskostnader	21 258	9 197	49 444	19 033	9 191	108 122	2 130	16 684
Forsikringsteknisk resultat brutto	-174	-831	32 121	-10 959	12 214	32 372	3 061	-10 040
Forsikringsrelaterte brutto driftskostnader som ikke kan henføres direkte til bransjer, er fordelt forholdsmessig etter premie.								
Avgitt forretning								
Opptjente premier	2 222	955	37 639	1 499	1 705	44 021	182	315
Gjenforsikringsandel påløpne erstatninger	-358	0	-4 822	1 109	-323	-4 395	0	0
Forsikringsteknisk resultat	2 580	955	42 461	390	2 028	48 415	182	315
Egen regning								
Forsikringsteknisk resultat	-2 754	-1 787	-10 340	-11 349	10 186	-16 044	2 879	-10 354
Finansinntekter	71 435	22 570	29 806	8 073	9 298	141 183	1 897	4 036
Resultat	68 681	20 783	19 466	-3 275	19 484	125 139	4 776	-6 319
Finansinntekter regnes ut ved «oppnådd finansinntekt» på 6,53 prosent multiplisert med gjennomsnittlige avsetninger i den aktuelle bransje.								
Påløpne erstatninger brutto								
Årets skader	102 426	37 571	184 450	87 475	27 280	439 201	5 876	35 467
Avviklingstap for tidligere år	-20 005	-1 156	-25 273	-2 879	-3 935	-53 248	-2 442	-3
Påløpne erstatninger brutto	82 421	36 415	159 177	84 596	23 345	385 953	3 434	35 464
Påløpne erstatninger for egen regning								
Årets skader	102 426	37 571	184 450	87 475	27 280	439 201	5 876	35 467
Avviklingstap for tidligere år	-19 647	-1 156	-20 451	-3 988	-3 611	-48 853	-2 442	-3
Påløpne erstatninger for egen regning	82 778	36 415	163 999	83 487	23 669	390 348	3 434	35 464

Tabellen fortsetter på neste side

Note 4 Premier, erstatninger og avsetninger

PRIVATBETONT							Totalt 2012	Totalt 2011	Totalt 2010	Totalt 2009
Motorvogn- forsikringer	Fritidsbåt- forsikringer	Reise- forsikringer	Sum privat- betonte forsikringer	Naturskade- forsikringer	Andre poolordninger m.m.	Barne- forsikring liv				
95 631	3 581	9 250	165 723	45 486	527	204	750 279	650 287	630 845	608 941
1 177	0	0	1 692	12 364	0	0	58 992	43 560	50 458	35 770
94 454	3 581	9 250	164 031	33 122	527	204	691 287	606 727	580 387	573 171
84 070	3 186	8 355	146 345	43 756	527	106	717 181	643 903	585 315	604 662
55 717	3 349	5 254	103 219	67 393	1 283	90	557 938	506 397	760 151	466 952
33 310	1 262	2 914	56 300	9 559	213	42	174 237	158 893	140 416	147 252
-4 957	-1 426	187	-13 174	-33 197	-969	-26	-14 994	-21 387	-315 252	-9 542
1 280	42	30	1 849	12 364	0	0	58 233	45 072	46 786	35 378
0	0	0	0	26 306	0	0	21 911	-41 962	232 861	69 323
1 280	42	30	1 849	-13 942	0	0	36 322	87 034	-186 075	-33 945
-6 238	-1 467	157	-15 023	-19 255	-969	-26	-51 316	-108 421	-120 775	25 369
6 064	280	516	12 792	16 255	641	7	170 877	115 812	179 962	197 973
-173	-1 188	673	-2 231	-3 000	-328	-19	119 561	7 392	59 187	223 342
56 984	3 141	5 872	107 341	22 710	1 931	90	571 272	599 201	820 768	575 609
-1 266	208	-618	-4 122	44 683	-648	0	-13 334	-92 806	-69 019	-109 623
55 717	3 349	5 254	103 219	67 393	1 283	90	557 938	506 395	751 749	465 986
56 984	3 141	5 872	107 341	22 710	1 931	90	571 272	599 201	571 392	506 410
-1 266	208	-618	-4 122	18 377	-648	0	-35 245	-50 844	-55 350	-109 749
55 717	3 349	5 254	103 219	41 088	1 283	90	536 027	548 357	516 042	396 661

Note 4 Premier, erstatninger og avsetninger, forts.

Tusen kroner		NÆRINGSBETONT					Sum næringsbetonte forsikringer
		Yrkesskade-forsikringer	Trygghets-forsikringer	Kombinerede forsikringer	Motorvogn-forsikringer	Ansvars-forsikringer	
Forsikringstekniske avsetninger							
Premieavsetning, uopptjent brutto	31.12.2011	13 863	4 883	29 854	14 788	5 716	69 105
<i>Kredittilsynets minstekrav brutto</i>		13 863	4 883	29 854	14 788	5 716	69 104
<i>Premieavsetning, reassuranseandel</i>		632	222	8 676	547	465	10 542
Premieavsetning, uopptjent f.e.r.		13 231	4 661	21 178	14 241	5 251	58 562
<i>Kredittilsynets minstekrav f.e.r.</i>		13 231	4 661	21 178	14 241	5 251	58 562
Premieavsetning, uopptjent brutto	31.12.2012	13 476	4 888	37 143	18 625	6 864	80 996
<i>Kredittilsynets minstekrav brutto</i>		13 476	4 888	37 143	18 625	6 864	80 996
<i>Premieavsetning, reassuranseandel</i>		587	213	9 926	318	413	11 457
Premieavsetning, uopptjent f.e.r.		12 888	4 675	27 217	18 308	6 451	69 539
<i>Kredittilsynets minstekrav f.e.r.</i>		12 888	4 675	27 217	18 308	6 451	69 539
Erstatningsavsetning, brutto	31.12.2011	908 899	289 936	476 099	79 262	87 847	1 842 044
<i>Kredittilsynets minstekrav brutto</i>		773 175	258 453	393 228	68 799	64 847	1 558 502
<i>Erstatningsavsetning, reassuranseandel</i>		879	0	203 713	12 640	323	217 555
Erstatningsavsetning, f.e.r.		908 020	289 936	272 386	66 622	87 524	1 624 489
<i>Kredittilsynets minstekrav f.e.r.</i>		740 651	257 262	197 942	66 622	60 879	1 323 357
Erstatningsavsetning, brutto	31.12.2012	938 004	284 374	408 508	84 521	90 550	1 805 956
<i>Kredittilsynets minstekrav brutto</i>		695 004	258 624	386 031	74 521	63 025	1 477 204
<i>Erstatningsavsetning, reassuranseandel</i>		522	0	169 650	6 355	0	176 527
Erstatningsavsetning, f.e.r.		937 482	284 374	238 858	78 165	90 550	1 629 429
<i>Kredittilsynets minstekrav f.e.r.</i>		667 181	257 281	220 177	73 157	59 737	1 277 533
Sikkerhetsavsetning	31.12.2011	156 985	52 308	162 054	24 781	40 619	436 748
<i>Kredittilsynets minstekrav</i>		76 985	27 308	57 054	14 781	20 619	196 748
Sikkerhetsavsetning	31.12.2012	149 353	50 996	171 819	37 757	50 397	460 321
<i>Kredittilsynets minstekrav</i>		69 353	25 996	66 819	17 757	20 397	200 321
Avsetninger til pool-ordninger og andre spesielle ordninger							
Naturskadepoolen	31.12.2011						0
Garantiordningen		5 217	2 208	9 463	3 632	2 000	22 520
Naturskadepoolen	31.12.2012						0
Garantiordningen		4 733	2 098	9 929	3 764	1 994	22 517

I 2011 ble regnskapsføringen endret ved at indirekte skadebehandlingskostnader flyttes fra driftskostnader til erstatningskostnader. Erstatningsavsetningen ble også øket med en avsetning for fremtidige indirekte skadebehandlingskostnader samtidig som administrasjonsavsetningen i egenkapitalen falt bort. Tallen for 2010 og 2009 er omarbeidet i henhold til dette og stemmer derfor ikke med de faktiske avlagte regnskapene for disse årene.

Tabellen fortsetter på neste side

Ulykkes- forsikringer	Kombinerede forsikringer	PRIVATBETONT			Sum privat- betonte forsikringer	Naturskade- forsikringer	Andre pool- ordninger m.m.	Barne- forsikring liv	Totalt 2012
		Motorvogn- forsikringer	Fritidsbåt- forsikringer	Reise- forsikringer					
1 289	19 509	39 020	1 455	3 103	64 376	6 740	0	0	140 221
1 289	19 509	39 020	1 455	3 103	64 376	6 740	0	0	140 221
27	64	397	42	30	560	0	0	0	11 102
1 262	19 445	38 623	1 413	3 073	63 816	6 740	0	0	129 118
1 262	19 445	38 623	1 413	3 073	63 816	6 740	0	0	129 118
1 481	25 845	50 581	1 849	3 998	83 754	8 470	0	98	173 319
1 481	25 845	50 581	1 849	3 998	83 754	8 470	0	98	173 319
25	84	294	0	0	403	0	0	0	11 861
1 455	25 761	50 287	1 849	3 998	83 351	8 470	0	98	161 458
1 455	25 761	50 287	1 849	3 998	83 351	8 470	0	98	161 458
21 083	22 763	21 127	912	2 025	67 910	43 937	9 322	0	1 963 213
21 084	10 563	20 127	412	1 525	53 711	43 937	9 322	0	1 665 472
0	0	0	0	0	0	0	0	0	217 555
21 083	22 763	21 127	912	2 025	67 910	43 937	9 322	0	1 745 658
21 058	10 544	19 498	395	1 508	53 004	43 937	9 318	0	1 429 616
21 416	26 943	33 305	962	2 419	85 045	33 845	7 838	90	1 932 775
21 416	15 443	30 305	712	2 069	69 945	33 845	7 838	90	1 588 923
0	0	0	0	0	0	10 452	0	0	186 979
21 416	26 943	33 305	962	2 419	85 045	23 394	7 838	90	1 745 796
21 376	15 434	29 716	709	2 066	69 299	23 394	7 838	90	1 378 154
6 034	7 576	9 982	950	980	25 523	0	1 338	0	463 609
6 034	7 576	9 982	950	980	25 523	0	1 338	0	223 609
5 959	19 069	28 046	2 296	2 828	58 197	0	1 125	13	519 656
5 959	9 069	13 046	2 296	2 828	33 197	0	1 125	13	234 656
					0	210 642	0	0	210 642
463	756	1 670	71	194	3 154	1 846	0	0	27 520
					0	200 946	0		200 946
421	1 289	2 695	109	280	4 793	1 893	0	2	29 205

Note 5 Virkelig verdi hierarki

31.12.2012				
Tusen kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Eiendeler				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	510 038	603 661	0	1 113 699
Sertifikater	0	116 082	0	116 082
Obligasjoner	76 902	487 580	0	564 482
Obligasjonsfond	433 136	0	0	433 136
Aksjer og andeler	368 181	0	309 684	677 864
Aksjefond	368 181	0	0	368 181
ANS Andeler	0	0	309 684	309 684
Andre finansielle eiendeler	28 171	0	0	28 171
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	906 390	603 661	309 684	1 819 735

31.12.2011				
Tusen kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Eiendeler				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	395 772	523 706	0	919 478
Sertifikater	0	120 714	0	120 714
Obligasjoner	70 430	402 992	0	473 422
Obligasjonsfond	325 342	0	0	325 342
Aksjer og andeler	303 856	0	319 312	623 168
Aksjefond	303 856	0	0	303 856
ANS Andeler	0	0	319 312	319 312
Andre finansielle eiendeler	59 577	0	0	59 577
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	759 205	523 706	319 312	1 602 222

Endringer i nivå 3 ANS andeler	2012	2011
Inngående balanse	319 312	316 458
Solgt	0	0
Kjøpt	0	0
Urealiserte endringer	26 491	61 904
Annet	-36 119	-59 050
Utgående balanse	309 684	319 312

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

Nivå 1: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

Nivå 2: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra observerbare markedsdata. Dette inkluderer priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens og derfor ikke anses som omsatt i et aktivt marked, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner.

Nivå 3: Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdata eller omsettes i markeder ansett som inaktive. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt. Instrumentene som omfattes i nivå 3 hos KLP Skadeforsikring AS er ANS andeler i eiendomsselskaper.

Note 6 Netto inntekter fra investeringer

Tusen kroner	2012	2011
Renter bank	1 030	3 844
Renter derivater	0	0
Renter obligasjoner virkelig verdi	51 542	60 695
Sum renteinntekter finansielle instrumenter til virkelig verdi	52 571	64 539
Renter obligasjoner amortisert kost	69 163	74 888
Renter utlån	0	0
Sum renteinntekter finansielle instrumenter til amortisert kost	69 163	74 888
Utbytte/renter aksjer og andeler	0	0
Sum renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler	121 735	139 427
Verdiendring aksjer og andeler	84 337	-6 935
Verdiendring obligasjoner	7 246	4 689
Verdiendring derivater	0	0
Sum verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi	91 583	-2 246
Verdiendring obligasjoner	0	0
Verdiendring utlån	0	0
Sum verdiendring finansielle instrumenter til amortisert kost	0	0
Verdiendring annet	0	0
Sum verdiendringer på investeringer	91 583	-2 246
Realisert aksjer og andeler	417	5 369
Realisert obligasjoner	-136	-465
Realisert derivater	0	0
Realisert annet	40	112
Sum realiserte finansielle instrumenter til virkelig verdi	320	5 015
Realisert obligasjoner til amortisert kost	40	240
Sum realisert finansielle instrumenter til amortisert kost	40	240
Andre finansielle kostnader og inntekter	-102	-12
Sum realisert gevinst og tap på investeringer	258	5 243
Transaksjonsrelaterte kostnader	-263	-217
Forvaltningsgodtgjørelse	-3 078	-3 062
Renteutgifter	-162	-268
Sum administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader	-3 502	-3 546
Sum netto inntekter fra investeringer	210 074	138 877

Noten gir en spesifisert oversikt over linjene i balansen som utgjør «Netto inntekter fra investeringer».

Note 7 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser

Nærmere om beregning av virkelig verdi

Virkelig verdi av investeringer notert i et marked er basert på gjeldene kjøpskurs. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benytter selskapet verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres bl.a. på informasjon om nylig gjennomførte transaksjoner gjennomført på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter, og prising ved hjelp av eksternt innhentede rentekurver og spreadkurver. Rentekurvene innhentes daglig, mens spreadkurver innhentes månedlig. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markedsdata, og i liten grad på selskapsspesifikk informasjon.

Virkelig verdi i kategoriene «Utlån og fordringer» og «Finansielle eiendeler som holdes til forfall» fastsettes ut ifra interne verdsettelsesmodeller.

De ulike finansielle instrumenter prises dermed på følgende måte:

a) Aksjer (noterte)

Likvide aksjer verdsettes som hovedregel på basis av priser levert fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom ulike kilder for å fange opp eventuelle feil. Følgende kilder benyttes for aksjer:

Oslo Børs
MSCI
Reuters

Oslo Børs har førsteprioritet, deretter MSCI og til slutt Reuters.

b) Aksjer (unoterte)

Selskapet benytter, så langt det lar seg gjøre, bransjeanbefalingene til Verdipapirfondenes forening. Dette innebærer i hovedtrekk følgende:

Sist omsatt kurs har hovedprioritet. Dersom sist omsatt kurs ligger utenfor Salg/Kjøp spreaden i markedet, justeres pris deretter. Det vil si at hvis sist omsatt er under «Salg», justeres pris opp til «Salg». Hvis den er over «Kjøp» justeres den ned til «Kjøp». Dersom prisbildet anses som utdatert justeres prisen etter en markedsindeks. Selskapet har valgt Oslo Børs sin small cap indeks (OSEAX) som en tilnærming for unoterte aksjer. For aksjer hvor svært lite informasjon foreligger, så hentes det inn vurderinger fra meglere som benyttes som grunnlag for å estimere en antatt markedspris.

c) Utenlandske rentepapirer

Utenlandske rentepapirer prises i hovedregel på bakgrunn av priser innhentet fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom flere ulike kilder for å fange opp eventuelle feil. Følgende kilder benyttes:

JP Morgan
Barclays Capital Indicies
Bloomberg
Reuters

JP Morgan og Barclays Capital Indicies har førsteprioritet (de dekker henholdsvis stat og corporate bonds). Deretter benyttes Bloomberg foran Reuters med bakgrunn i Bloombergs priskilde BVAL. BVAL inneholder verifiserte priser fra Bloomberg. Siste prioritet er Reuters.

d) Norske rentepapirer - stat

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Reuters som kilde. Det er Oslo Børs som leverer prisen (via Reuters). Kursene sammenlignes med kursene fra Bloomberg for å avdekke eventuelle feil.

e) Norske rentepapirer - resten

Alle norske Bonds unntatt stat prises teoretisk. Det benyttes en nullkupongkurve, samt spreadkurver til prisingen. Reuters benyttes som kilde til nullkupongkurven fra 0 til 10 år. Fra 12 år og over benyttes Bloomberg som kilde siden Reuters ikke leverer priser over 10 år. Årsaken til at Bloomberg ikke benyttes for hele kurven, er at Reuters generelt vurderes som bedre enn Bloomberg på det meste av skandinaviske priser.

Spreadkurvene mottas fra Verdipapirfondenes forening. Disse er basert på innhentede spreadkurver fra fem anonyme markedsaktører som blir samarbeidet til en snittkurve. Disse sendes ut ca. en gang i uken.

f) Obligasjoner som måles til amorisert kost (herunder obligasjoner som holdes til forfall)

Markedskurser innhentes for disse verdipapirene etter samme prinsipp som for norske rentepapirer beskrevet ovenfor. Spreadkurvene leveres av SE Banken og Swedbank.

g) Futures/FRA/IRF

Alle futureskontrakter prises av Reuters. Det innhentes også priser fra Bloomberg for å sjekke at prisene fra Reuters er korrekte.

h) Opsjoner

Bloomberg benyttes som kilde for prising av opsjoner som handles på børs.

i) Renteswapper

Prising av renteswapper gjøres teoretisk. Prisen er basert på swapkurver som innhentes fra Reuters.

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi, foretas det på balansedagen en vurdering av hvorvidt det finnes objektive indikatorer for verdiforringelse av den enkelte finansielle eiendel eller en gruppe av ensartede finansielle eiendeler.

Ved vurderingen av om det foreligger verdiforringelse legges det vekt på hvorvidt utsteder/debitor har vesentlige finansielle vanskeligheter, om det foreligger kontraktsbrudd, herunder mislighold, det vurderes om det er sannsynlig at skyldner går konkurs, det ikke lenger finnes et aktivt marked for eiendelen på grunn av finansielle vanskeligheter eller det observeres målbar nedgang i forventet kontantstrøm fra en gruppe finansielle eiendeler. Vurderingen baseres utelukkende på historiske forhold, framtidige hendelser vurderes ikke uansett grad av sannsynlighet.

Dersom det foreligger objektive bevis foretas det nedskrivning. Nedskrivningen beregnes ved å sammenligne ny, forventet kontantstrøm med opprinnelig kontantstrøm diskontert med hhv. opprinnelig effektiv rente (eiendeler med fast rente) eller med effektiv rente på måletidspunktet (eiendeler med flytende rente). Nedskrivningen føres mot avsetningskonto og innregnes i resultatregnskapet. En eventuell reversering av tidligere nedskrivning føres tilbake mot avsetningskonto via resultatet.

Tusen kroner	31.12.2012		31.12.2011	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Eiendeler målt til amortisert kost				
Investeringer som holdes til forfall – målt til amortisert kost				
Norske hold til forfall obligasjoner	509 762	590 436	555 116	584 888
Opptjente ikke forfalte renter	10 763	10 763	11 867	11 867
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	222 865	240 313	281 662	295 662
Opptjente ikke forfalte renter	4 735	4 735	5 213	5 213
Sum investeringer som holdes til forfall	748 126	846 248	853 858	897 630
Obligasjoner klassifisert som utlån og fordringer- målt til amortisert kost				
Norske obligasjonslån ¹⁾	487 519	454 840	439 517	449 403
Opptjente ikke forfalte renter	5 692	5 692	5 998	5 998
Utenlandske obligasjonslån	185 102	200 337	185 133	196 491
Opptjente ikke forfalte renter	4 199	4 199	4 197	4 197
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	682 512	665 067	634 845	656 089
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	1 430 638	1 511 315	1 488 703	1 553 719
Eiendeler målt til virkelig verdi				
Andeler i eiendomselskap	309 684	309 684	319 312	319 312
Norske aksjefond	368 181	368 181	303 856	303 856
Sum aksjer og andeler	677 864	677 864	623 168	623 168
Norske obligasjoner	528 727	528 727	452 836	452 836
Opptjente ikke forfalte renter	7 881	7 881	8 183	8 183
Utenlandske obligasjoner	27 645	27 645	12 195	12 195
Opptjente ikke forfalte renter	229	229	209	209
Norske sertifikater	114 242	114 242	99 082	99 082
Opptjente ikke forfalte renter	1 839	1 839	1 461	1 461
Utenlandske sertifikater			20 172	20 172
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	680 564	680 564	594 136	594 136
Norske obligasjonsfond	433 136	433 136	325 342	325 342
Sum rentefondsandeler	433 136	433 136	325 342	325 342
Sum andre finansielle eiendeler	28 171	28 171	59 577	59 577
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	1 819 735	1 819 735	1 602 222	1 602 222
Sum investeringer	3 250 373	3 331 050	3 090 926	3 155 941

¹⁾ Herav gjeld til kreditinstitusjoner 52 mill. gjelder uoppgjorte transaksjoner.

Note 8 Risikostyring

Selskapet er gjennom sin virksomhet eksponert for forsikrings- og finansiell risiko. For selskapet er den overordnede risikostyringen innrettet mot at den finansielle risikoen håndteres på en slik måte at man til en hver tid imøtekommer de forpliktelsene forsikringskontraktene påfører virksomheten.

Risikostyringen håndteres av selskapets økonomienhet som ser til at styrets retningslinjer for risikohåndtering blir ivaretatt.

8.1 Forsikringsrisiko

Forsikringsrisikoen for den enkelte forsikringskontrakt består av sannsynligheten for at det inntreffer et forsikringstilfelle og usikkerheten i størrelsen på erstatningsutbetalingen. Usikkerheten på porteføljenivå er i tillegg påvirket av faktorer som lovendringer og rettsavgjørelser. Den relative forsikringsrisikoen vil være mindre jo større totalporteføljen er. Den samlede forsikringsrisikoen vil også bli mindre ved at porteføljen har en geografisk spredning og er spredt på forskjellige forsikringsprodukter. I tillegg er det en risiko for at erstatningsavsetningen, det vil si det beløp som er avsatt for skader inntruffet i tidligere år, vil avvike fra de endelige erstatningene for disse skadene.

I tabellen under vises resultateffekten ved 1 prosent endring i kostnader, premienivå, skadeutbetalinger og erstatningsavsetning for tidligere år:

Resultateffekt	
1 % endring i kostnader	2,0 MNOK
1 % endring i premienivå	7,2 MNOK
1 % endring i skadeutbetalinger	5,4 MNOK
1 % endring i erstatningsavsetning	17,5 MNOK

Det er utarbeidet retningslinjer for hvilke typer risiko selskapet aksepterer i sin portefølje. I utgangspunktet aksepteres risikoer fra kunder som ligger innenfor selskapets primære målgrupper så sant forsikringsomfanget ligger innenfor de produktene selskapet ordinært tilbyr. Premie differensieres ut fra den enkelte kundes risiko. Ved grensetilfeller følges særskilte beslutningsrutiner før risiko kan overtas.

Selskapet reduserer sin forsikringsrisiko, herunder konsentrasjonsrisiko, ved reassuransedeckninger som begrenser selskapets egenregning pr. skade. For å redusere kredittrisiko mot reassurandører benyttes kun reassuranseselskaper med tilfredsstillende kredittrating. I tillegg fordeles hver enkelt reassuranskontrakt mellom flere uavhengige reassurandører.

8.2 Finansiell risiko

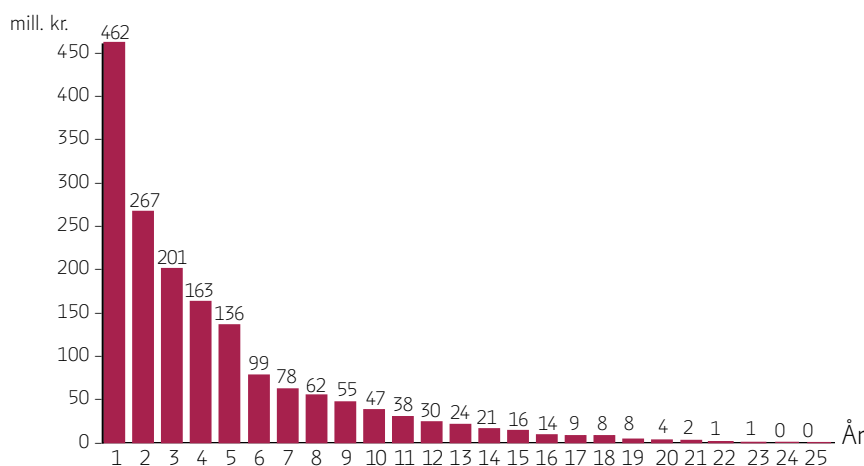
Selskapets finansielle risiko består av likviditetsrisiko, markedsrisiko og kredittrisiko.

a) Likviditetsrisiko

Selskapet har behov for likviditet i forhold til å utbetale erstatningsoppgjør i forbindelse med forsikringsvirksomheten. I tillegg er det behov for likviditet til å håndtere selskapets løpende forpliktelser relatert til den daglige drift.

Selskapets erstatningsreserve pr. 31.12.2012 forventes å ha følgende forfallsprofil:

Erstatningsreserve per 31.12.2012

Risikoen for at selskapet ikke skal ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld er svært liten ettersom en stor del av selskapets eierdeler er likvide.

Selskapets likviditetsstrategi innebærer at selskapet til enhver tid skal ha tilstrekkelige likvide midler til å møte selskapets forpliktelser ved forfall, uten at det påløper kostnader av betydning knyttet til å frigjøre midler. Aktivasammensetningen i selskapets porteføljer skal være tilstrekkelig likvid til å kunne dekke annet likviditetsbehov som kan oppstå.

KLP Kapitalforvaltning AS forvalter selskapets likviditet. Det er etablert interne rammer for størrelsen på likviditetsbeholdningen. Selskapets økonomienhet overvåker utviklingen i likviditetsbeholdningen fortløpende. Selskapets styre vedtok i desember 2012 en kapitalforvaltningsstrategi for 2013. Den inneholder blant annet rammer, ansvarsforhold, risikomål og beredskapsplan for likviditetsstyringen.

b) Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap som følge av endringer i markedspriser

på aksjer, obligasjoner og andre verdipapirer og valuta. Markedsrisikoen avhenger både av volatiliteten i markedsprisene og posisjonenes størrelse. Utviklingen i norske og internasjonale verdipapirmarkeder har generelt stor betydning for selskapets resultater.

Aksjeeksponeringen er vurdert som å være den største finansielle risikofaktoren på kort sikt. På lengre sikt er imidlertid risikoen for lave renter av større betydning. Forsikringstekniske avsetninger påvirkes, slik regelverket i dag er utformet, ikke direkte av endringer i markedrenten. Ved eventuell fremtidig overgang til markedsverdi på forpliktelsene, vil reservenes størrelse for langhalet forretning variere i tråd med renteendringer.

Selskapet har en strategi som innebærer valutasikring av hoveddelen av internasjonal eksponering. Sikring av valutaeksponeringen gjøres gjennom derivater, og den økonomiske sikringseffekten kommer til uttrykk gjennom ordinær regnskapsmessig behandling uten bruk av sikringsbokføring. Som hovedregel er alle selskapets renteinvesteringer i fremmed valuta sikret tilbake til norske kroner. Investeringer i KLP Aksje Global Indeks II er på samme måte sikret tilbake til norske kroner, mens investeringer i KLP AksjeNorden løper usikret i sine originale valutaer.

I selskapets forvaltning brukes derivater prinsipielt for risikoreduksjon samt for kostnads- og tidseffektiv implementering av verdisikring eller tilpasninger i investeringsporteføljen. I mange tilfeller vil det både være billigere og raskere å foreta risikoendringer ved hjelp av derivater enn ved handel i underliggende instrumenter. Et eksempel kan være kortsiktige justeringer av aksjeeksponering i globale markeder.

Selskapets markedsrisiko vurderes fortløpende ved hjelp av stresstester og statistiske analyseverktøy. Selskapet leverer beregninger i henhold til stresstester utviklet av Finanstilsynet.

Sensitivitetsanalyse markedsrisiko

Markedsrisikoen i et forsikringsselskap kan måles på forskjellige måter. Selskapet benytter Finanstilsynets generelle stresstest for måling av markedsrisiko. Denne er kalibrert etter et 1 av 200 års nivå (99,5 %).

Ved årsskiftet 2012/13 var aksjeeksponeringen vel 11,5 prosent, hvorav ca. 1,5 prosentpoeng var eksponert mot norske aksjer. Andeler i eien- domsselskaper utgjorde ca 10 prosent.

Oppstillingen nedenfor viser sum markedsrisiko for KLP Skadeforsikring AS beregnet i henhold til Finanstilsynets stresstest.

	31.12.12	31.12.11	31.12.10
Markedsrisiko KLP Skadeforsikring AS	346 mill	288 mill	341 mill.

c) Kredittrisiko

Det er lagt vekt på at kreditteksponeringen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittrisiko mot enkelte debitorer. Endringer i debitors kredittvurdering overvåkes og følges opp av KLP Kapitalforvaltning AS.

I forbindelse med reassurans foreligger det også en kredittrisiko. Dette følges opp av selskapets økonomienhet.

Selskapet har god balanse mellom norske og internasjonale obligasjoner og har en portefølje av utelukkende gode kreditter med høy kredittkvalitet, jfr. Ratingbyråenes rangeringer. I porteføljen av hold til forfall- og anleggsobligasjoner på ca. 1,4 milliarder kroner er 34 prosent ratet AAA. Selskapet har ca. 433 millioner kroner i et internasjonalt kredittobligasjonsfond. Kreditteksponeringen i dette fondet følger tett eksponeringen til Barclays Capital Aggregate Corporate Indeksen. Fondet er ratet av S&P til A-. Uratet/non investement grade innebærer nesten utelukkende at papirene ikke innehar rating. Dette gjelder i all hovedsak enkelte norske finansinstitusjoner, kommuner/fylkeskommuner og andre investeringer innen norsk finans.

Selskapet hadde ved utgangen av 2012 en investering innenfor PIIG's landene. Investeringen på 30 mill kroner er garantert av den spanske stat og vurderes å ikke være tapsutsatt. Obligasjonen, som har en BBB rating, forfaller i september 2013.

Det er ikke foretatt nedskrivning for kredittap i selskapets obligasjonsportefølje i de perioder som presenteres i dette årsregnskapet.

Note 9 Kreditrisiko

31.12.2012						
Tusen kroner	AAA	AA	A	BBB	Uratet/ NIG	Totalt
Investeringer som holdes til forfall - målt til amortisert kost						
Banker	0	0	96 918	0	106 800	203 719
Stat og statsgaranti innen OECD	186 908	0	0	33 356	0	220 264
Statsforetak og Covered Bonds	25 219	25 459	0	0	138 536	189 214
Øvrige	0	31 258	84 199	0	19 472	134 929
Totalt	212 127	56 717	181 117	33 356	264 809	748 126
Utlån og fordringer - målt til amortisert kost						
Banker	0	0	100 187	0	10 326	110 512
Offentlig garanti	111 349	0	0	0	11 389	122 738
Stat og statsgaranti innen OECD	137 059	0	0	0	0	137 059
Statsforetak og Covered Bonds	25 671	0	0	0	0	25 671
Øvrige	0	0	84 353	0	202 178	286 531
Totalt	274 079	0	184 540	0	223 893	682 512
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning						
Finans- og kredittforetak	0	0	38 175	0	291 331	329 506
Offentlig garanti	10 941	0	0	0	0	10 941
Sparebanker	7 685	0	0	0	14 149	21 835
Stat og statsgaranti innen OECD	76 902	0	0	0	0	76 902
Statsforetak og Covered Bonds	16 569	0	0	0	60 982	77 551
Øvrige	0	2 113	2 364	0	159 352	163 829
Totalt	112 097	2 113	40 539	0	525 814	680 564
Rentefond						
Øvrige	0	0	433 136	0	0	433 136
Totalt	0	0	433 136	0	0	433 136
Andre finansielle eiendeler (Utlån og fordringer)						
Norge	0	0	93	0	0	93
Sverige	0	20 883	0	0	0	20 883
Storbritannia	0	0	7 195	0	0	7 195
USA	0	0	0	0	0	0
Totalt	0	20 883	7 289	0	0	28 171
Sum	598 304	79 713	846 620	33 356	1 014 516	2 572 509

31.12.2011						
Tusen kroner	AAA	AA	A	BBB	Uratet/ NIG	Totalt
Investeringer som holdes til forfall - målt til amortisert kost						
Finans- og kredittforetak	0	0	97 055	0	29 133	126 188
Offentlig garanti	10 879	0	0	0	0	10 879
Sparebanker	0	0	0	0	141 275	141 275
Stat og statsgaranti innen OECD	218 676	33 338	0	0	0	252 014
Statsforetak og Covered Bonds	50 679	0	0	0	138 520	189 199
Øvrige	0	31 251	83 838	0	19 214	134 303
Totalt	280 234	64 589	180 893	0	328 142	853 858
Utlån og fordringer - målt til amortisert kost						
Finans- og kredittforetak	0	0	0	0	130 398	130 398
Offentlig garanti	111 315	0	0	0	11 290	122 605
Sparebanker	0	0	0	0	32 180	32 180
Stat og statsgaranti innen OECD	137 083	0	0	0	0	137 083
Statsforetak og Covered Bonds	25 675	0	0	0	0	25 675
Øvrige	0	0	84 735	0	102 169	186 904
Totalt	274 073	0	84 735	0	276 037	634 845

Note 9 Kreditrisiko forts.

31.12.2011	AAA	AA	A	BBB	Uratet/ NIG	Totalt
Tusen kroner						
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning						
Finans- og kredittforetak	10 790	15 102	12 111	0	40 313	78 316
Offentlig garanti	7 416	0	0	0	12 024	19 440
Sparebanker	0	0	15 257	0	244 434	259 691
Stat og statsgaranti innen OECD	70 430	0	0	0	0	70 430
Statsforetak og Covered Bonds	10 687	0	0	0	40 165	50 852
Øvrige	0	0	0	0	115 407	115 407
Totalt	99 323	15 102	27 368	0	452 343	594 136
Rentefond						
Øvrige	0	0	325 342	0	0	325 342
Totalt	0	0	325 342	0	0	325 342
Andre finansielle eiendeler (Utlån og fordringer)						
Norge	0	0	240	0	0	240
Storbritannia	0	0	30 012	0	0	30 012
Sverige	0	29 325	0	0	0	29 325
USA	0	0	0	0	0	0
Totalt	0	29 325	30 252	0	0	59 577
Sum	653 630	109 016	648 590	0	1 056 522	2 467 758

I noteinndelingen er det kun benyttet rating fra Standard & Poor's. KLP Skadeforsikring AS benytter seg også av rating fra Moody's Investor Services og Fitch Ratings og alle tre er likestilte som grunnlag for investeringer i rentepapirer. Tabellen viser eksponering mot ratingkategoriene som S&P benytter seg av, hvor AAA er tilknyttet papirer med høyest kredittverdighet. Uratet/non investement grade gjelder i all hovedsak rentepapirer utstedt av norsk offentlig sektor, norske finansinstitusjoner og andre investeringer innen norsk finans. KLP Skadeforsikring AS har strenge retningslinjer for investeringer i rentepapirer, som også gjelder for investeringer som faller inn under denne kategorien. På grunn av ny sektorfordeling er kategoriene noe endret i 2012 i forhold til 2011.

Sum som vises på hver kategori er avstembare mot linjer i balansen.

Note 10 Renterisiko

31.12.2012	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm	Sum
Tusen kroner							
Eiendeler							
Aksjefondsandeler ¹	32	0	0	0	0	160	192
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-391	-530	-4 300	-5 759	0	2 878	-8 102
Rentefondsandeler	-23 821	0	0	0	0	327	-23 495
Utlån og fordringer	0	0	0	0	0	529	529
Sum	-24 180	-530	-4 300	-5 759	0	3 894	-30 876
31.12.2011	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm	Sum
Tusen kroner							
Eiendeler							
Aksjefondsandeler ¹	17	0	0	0	0	167	184
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-302	-557	-4 811	-4 046	0	1 233	-8 483
Rentefondsandeler	-17 093	0	0	0	0	226	-16 867
Utlån og fordringer	0	0	0	0	0	813	813
Sum	-17 379	-557	-4 811	-4 046	0	2 439	-24 353

Renterisiko på lengre sikt kan antas å være betydelig på bakgrunn av en stor andel investeringer i rentebærende papirer og fluktusjon i rentenivået.

Noten viser resultateffekten ved endring av markedsrenten på en prosent, for virkelig verdi risiko og flytende rente risiko. Virkelig verdi risiko er beregnet ved endring i virkelig verdi på relaterte instrumenter hvis renten hadde vært en prosent høyere ved periodeslutt. Flytende renterisiko indikerer endringen i kontantstrømmer hvis renten hadde vært en prosent høyere gjennom året det rapporteres på. Summen av disse reflekterer den samlede resultateffekten som scenarioet ved en prosents høyere rente hadde gitt KLP Skadeforsikring AS.

¹ Aksjefondsandeler dekker den delen av fondet som ikke er aksjer, men som består av eiendeler omfattet av renterisiko; overskuddslikviditet i form av bankkontoer og derivater brukt til sikringsformål.

Note 11 Valutarisiko

31.12.2012		Balanseposter		Valutaderivater		Omrignings-		Sum	Nettoposisjon
Tusen kroner		eksl. valutaderivater				kurs			
Valuta	Eiendeler	Gjeld	Eiendeler	Gjeld	Valuta/NOK	Eiendeler	Gjeld		
AUD	1 688	0	323	-2 020	5,778	2 011	-2 020		-53
CAD	2 284	0	459	-2 723	5,589	2 743	-2 723		111
CHF	1 781	0	364	-2 145	6,080	2 145	-2 145		-1
DKK	10 228	0	271	-1 617	0,983	10 499	-1 617		8 734
EUR	24 005	0	933	-22 475	7,337	24 938	-22 475		18 076
GBP	5 612	0	567	-6 194	9,046	6 179	-6 194		-137
HKD	4 915	0	895	-5 809	0,718	5 809	-5 809		0
ILS	413	0	143	-556	1,492	556	-556		0
ISK	6 668	0	0	0	0,043	6 668	0		290
JPY	369 987	0	61 684	-430 200	0,064	431 670	-430 200		95
NZD	32	0	6	-38	4,591	38	-38		-1
SEK	28 564	0	865	-5 050	0,855	29 429	-5 050		20 855
SGD	454	0	80	-537	4,556	534	-537		-10
USD	69 024	0	4 917	-73 648	5,565	73 941	-73 648		1 632
Sum valutaposisjoner									49 592

31.12.2011		Balanseposter		Valutaderivater		Omrignings-		Sum	Nettoposisjon
Tusen kroner		eksl. valutaderivater				kurs			
Valuta	Eiendeler	Gjeld	Eiendeler	Gjeld	Valuta/NOK	Eiendeler	Gjeld		
AUD	1 317	0	32	-1 332	6,118	1 348	-1 332		98
CAD	1 838	0	0	-1 807	5,861	1 838	-1 807		178
CHF	1 372	0	0	-1 355	6,382	1 372	-1 355		108
DKK	7 401	0	0	-905	1,042	7 401	-905		6 771
EUR	18 059	0	221	-17 530	7,747	18 280	-17 530		5 809
GBP	4 496	0	16	-4 508	9,275	4 512	-4 508		39
HKD	3 462	0	22	-3 458	0,768	3 484	-3 458		20
ILS	363	0	0	-361	1,561	363	-361		3
ISK	6 635	0	0	0	0,049	6 635	0		324
JPY	281 176	0	1 440	-279 004	0,078	282 616	-279 004		280
NZD	8	0	0	-8	4,656	8	-8		1
SEK	28 628	0	0	-3 070	0,871	28 628	-3 070		22 250
SGD	387	0	0	-388	4,603	387	-388		-5
USD	49 690	0	10	-49 706	5,968	49 700	-49 706		-37
Sum valutaposisjoner									35 840

Noten viser brutto eksponering mot valuta på eiendel- og gjeldsiden, fordelt på underliggende investering og sikring. Noten omfatter valutaposisjoner selskapet har indirekte gjennom fond, samt direkte valutaposisjoner.

Selskapet har en strategi som innebærer valutasikring av hoveddelen av internasjonal eksponering. Sikring av valutaeksponeringen gjøres gjennom derivater, og den økonomiske sikringseffekten kommer til uttrykk gjennom ordinær regnskapsmessig behandling uten bruk av sikringsbøkføring. Som hovedregel er alle selskapets renteinvesteringer i fremmed valuta sikret tilbake til norske kroner. Investeringer i KLP Aksje Global Indeks II er på samme måte sikret tilbake til norske kroner, mens investeringer i KLP AksjeNorden løper usikret i sine originale valutaer.

Note 12 Andeler verdipapirfond og ansvarlige selskaper

Tusen kroner		2012	
AKSJEFOND			
	Antall	Anskaffelseskost	Markedsverdi
KLP AksjeGlobal Indeks II	216 000	233 372	272 508
KLP AksjeNorden	24 425	40 474	47 757
KLP AksjeNorge	14 008	32 473	47 916
Sum aksjefond		306 318	368 181
RENTEFOND			
KLP Obligasjon Global 1	420 223	424 060	433 136
Sum rentefond		424 060	433 136
ANDELER I EIENDOMSSELSKAPER			
Andeler i Byporten ANS			188 320
Andeler i Frydenlund Eiendom ANS			121 363
Sum andeler i eiendomselskap			309 684
Tusen kroner		2011	
AKSJEFOND			
	Antall	Anskaffelseskost	Markedsverdi
KLP AksjeGlobal Indeks II	201 533	217 388	218 903
KLP AksjeNorden	24 425	40 474	42 629
KLP AksjeNorge	14 008	32 473	42 325
Sum aksjefond		290 334	303 856
RENTEFOND			
KLP Obligasjon Global 1	325 459	328 592	325 342
Sum rentefond		328 592	325 342
ANDELER I EIENDOMSSELSKAPER			
Andeler i Byporten ANS			184 412
Andeler i Frydenlund Eiendom ANS			134 900
Sum andeler i eiendomselskap			319 312

Note 13 Aksjekapital

Tusen kroner	2012	2011
Aksjekapital		
Antall aksjer 01.01.	68 750	68 750
Antall aksjer 31.12.	68 750	68 750
Aksjekapital 01.01.	220 000	220 000
Aksjekapital 31.12.	220 000	220 000
Resultat etter skatt per aksje i kroner	1 283	-53

Selskapet har én aksjeklasse fordelt på 68.750 aksjer à kr. 3.200,00. Det er ingen bestemmelser i vedtektene vedrørende eventuelle begrensninger i stemmerett.

KLP Skadeforsikring AS er et heleid datterselskap av Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og inngår i konsernregnskapet til KLP. KLPs forretningskontor har adresse Dronning Eufemias gate 10, Oslo. Der kan man ved henvendelse få utlevert konsernregnskapet. Dette er også tilgjengelig på www.klp.no.

Note 14 Kapitaldekning, solvensmarginkrav og solvensmarginkapital

Tusen kroner	2012	2011
Innskutt egenkapital	220 000	220 000
Opptjent egenkapital	374 425	260 836
Fradrag immaterielle eiendeler	-18 171	-19 206
Utsatt skattefordel	0	0
Minstekrav til reassuransavsetning	-9 622	-10 758
Netto ansvarlig kapital	566 632	450 872
Eiendeler og poster utenom balansen fordelt på risikokategorier		
Risikovekt 0 %	633 065	688 184
Risikovekt 10 %	292 436	265 727
Risikovekt 20 %	1 001 464	1 090 667
Risikovekt 35 %	0	0
Risikovekt 50 %	459 707	410 077
Risikovekt 100 %	1 201 879	966 167
Risikovekt 150 %	0	0
Poster utenom balansen (valutarelaterte kontrakter)	0	0
Vektet beløp eiendeler i balansen	1 661 269	1 415 911
Vektet beløp poster utenom balansen	0	0
Risikovektet beregningsgrunnlag	1 661 269	1 415 911
Kapitaldekning	34,11 %	31,84 %
Solvensmargin i hht forskrift gitt av Finansdepartementet	708 %	648 %
Solvensmarginkrav	140 250	127 061
Solvenskapital	993 290	823 161
- Herav ansvarlig kapital	566 632	450 872
- Herav sikkerhetsavsetning ut over 55 % av minstekravet	390 595	340 624
- Herav andel av naturskadefondet	50 237	52 661
- Herav fradrag i solvenskapital i henhold til §8a	-15 171	-20 996
Kapitaldekningskrav		
Myndighetenes krav til minimum kapitaldekning er fastsatt til 8 prosent for forsikringselskaper og andre finansinstitusjoner, herunder skadeforsikringselskaper.		
Egenkapital		
Aksjekapital	220 000	220 000
Annen innskutt egenkapital	140 866	140 866
Innskutt egenkapital	360 866	360 866
Fond, bundet egenkapital	230 151	238 162
Annen opptjent egenkapital	223 937	109 212
Minstekrav til reassuransavsetning	9 622	10 758
Annen opptjent egenkapital totalt	233 559	119 970
Innskutt og opptjent egenkapital	824 577	718 997

Note 15 Immaterielle eiendeler

Tusen kroner	31.12.2012	31.12.2011
Bokført verdi 01.01	19 206	23 747
Anskaffelseskost 01.01	42 217	40 300
Tilgang gjennom året	3 152	1 917
herav internt opparbeidet	0	0
herav kjøpt	3 152	1 917
Avgang	0	0
Anskaffelseskost 31.12.	45 368	42 217
Akkumulerte avskrivninger tidligere år	-23 011	-16 553
Åretes ordinære avskrivninger, lineær	-4 186	-4 957
Åretes nedskrivning	0	-1 500
Bokført verdi pr 31.12.	18 171	19 206

Avskrivningstid 3 til 12 år

Note 16 Ytelser til ledende ansatte/styrende organer

2012	Utbetalt fra KLP Skadeforsikring AS				Utbetalt fra annet selskap i samme konsern						
	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons- opptjening	Lån	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons- opptjening	Lån	Rentesats pr 31.12.2012	Avdragsplan ¹⁾	
Ledende ansatte											
Hans Martin Hovden, administrerende direktør til 1. oktober	1 201	90	360	-	-	-	-	489	3,15	A24	
Tore Tenold, administrerende direktør fra 1. oktober	803	29	244	-	-	-	-	2 715	3,15	Boligkreditt	
Styret											
Sverre Thornes, leder	-	-	-	-	3 254	122	1 230	7 507	2,70-3,60	A2042	
Reidar Mæland	72	-	-	-	18	-	-	1 630	3,45-3,70	A2036	
Kjell Arvid Svendsen	72	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bengt Kristian Hansen, valgt av og blant de ansatte	72	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Toril B. Ressem	-	-	-	-	1 548	146	697	7 688	2,95-3,60	A og S2043	
Reidun W. Ravem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kontrollkomite											
Ole Hetland, leder	-	-	-	-	89	-	-	-	-	-	
Jan Rune Fagermoen	-	-	-	-	75	-	-	-	-	-	
Bengt P. Johansen	-	-	-	-	75	-	-	-	-	-	
Line Alfarrustad	-	-	-	-	37	-	-	-	-	-	
Dordi E. Flormælen	-	-	-	-	75	-	-	-	-	-	
Representantskap											
Sum representantskap	47	-	-	-	503	-	-	-	-	-	
Ansatte											
Sum lån ansatte i KLP Skadeforsikring AS	-	-	-	-	-	-	-	93 261	-	-	

Note 16 Ytelser til ledende ansatte/styrende organer (forts.)

2011	Utbetalt fra KLP Skadeforsikring AS				Utbetalt fra annet selskap i samme konsern						
	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjonsopptjening	Lån	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjonsopptjening	Lån	Rentesats pr 31.12.2011	Avdragsplan ¹⁾	
Tusen kroner											
Ledende ansatte											
Hans Martin Hovden, administrerende direktør	1 527	122	416	-	-	-	-	7 422	2,95-3,60	A2041	
Styret											
Sverre Thornes, leder	-	-	-	-	3 063	165	1 001	7 507	2,70-3,60	A2041	
Reidar Mæland	36	-	-	-	17	-	-	1 792	2,7	A2036	
Kjell Arvid Svendsen	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bengt Kristian Hansen, valgt av og blant de ansatte	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ida Espolin Johnson	-	-	-	-	2 234	116	803	8 400	3,15-4,60	A2039	
Reidun W. Ravem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kontrollkomite											
Ole Hetland, leder	-	-	-	-	86	-	-	-	-	-	
Jan Rune Fagermoen	-	-	-	-	72	-	-	-	-	-	
Bengt P. Johannsen	-	-	-	-	99	-	-	-	-	-	
Line Alfarrustad	-	-	-	-	37	-	-	-	-	-	
Dordi E. Flormælen	-	-	-	-	37	-	-	-	-	-	
Aud Mork	-	-	-	-	35	-	-	-	-	-	
Anne-Marie Barane	-	-	-	-	35	-	-	-	-	-	
Representantskap											
Sum representantskap	52	-	-	-	478	-	-	-	-	-	
Ansatte											
Sum lån ansatte i KLP Skadeforsikring AS	-	-	-	-	-	-	-	114 336	-	-	

¹⁾ A=annuitetslån, S=serielån, siste avdrag

Administrerende direktør har ingen avtale om prestasjonslønn (bonus), eller avtale om lønnsgaranti ved oppsigelse. Administrerende direktør har pensjonsalder på 65 år.

Det foreligger ingen forpliktelser til å gi styreleder særskilt vederlag eller andre fordeler ved opphør eller endring av vervet.

Honorar for styremedlemmer fastsettes av generalforsamlingen. Styremedlemmer som er ansatt i KLP-konsernet uten å være valgt av og blant de ansatte mottar ikke honorar for styrevervet. Ytelser utover mottatt styrehonorar for styremedlemmer ansatt i KLP-konsernet oppgis bare dersom disse inngår i gruppen ledende ansatte i KLP-konsernet.

KLP Skadeforsikring AS har felles kontrollkomité med resten av KLP-konsernet.

Alle ytelser er oppgitt uten påslag for arbeidsgiveravgift.

Det vises forøvrig til beskrivelse av hovedprinsippene til fastsettelse av godtgjørelse i KLP-konsernet som kan søkes opp på www.klp.no.

Note 17 Revisjonshonorar

Tusen kroner	2012	2011
Lovpålagt revisjon	327	279
Andre attestasjonstjenester	0	0
Skatterådgivning	0	0
Andre tjenester utenfor revisjonen	0	0

Beløpene ovenfor er inklusive merverdiavgift.

Note 18 Antall ansatte

	2012	2011
Antall ansatte pr 31.12	97	98
Gjennomsnittlig antall ansatte	97,5	96,0

Note 19 Salgskostnader

Tusen kroner	2012	2011
Lønn til ansatte	26 041	23 426
Øvrige personalkostnader	8 335	6 841
Agentprovisjoner	1 917	1 297
Øvrige kostnader	8 269	8 299
Sum	44 562	39 864

Note 20 Driftskostnader

Tusen kroner	2012	2011
Artsinndeling:		
Personalkostnader	84 566	78 043
Avskrivninger	4 186	6 458
Andre driftskostnader	85 485	74 393
Sum driftskostnader	174 237	158 893

Note 21 Pensjonsansvar egne ansatte

Hoveddelen av pensjonsansvaret er dekket gjennom KLP's Fellesordning for kommuner og bedrifter («Fellesordningen»). Selskapet tilbyr også pensjonsordning utover Fellesordningen. Denne forpliktelsen dekkes over driften. Fellesordningen er en ytelsesbasert pensjonsordning som tilfredsstiller kravene om obligatorisk tjenestepensjon (OTP). Selskapet har AFP-ordning.

Den regnskapsmessige behandling av pensjonsforpliktelser er nærmere beskrevet i note 2.

Tusen kroner	Fellesordningen	Over drift	2012	2011
Pensjonskostnader				
Nåverdi av årets opptjening	12 709	588	13 298	10 058
Rentekostnad	2 741	183	2 924	3 225
Brutto pensjonskostnad	15 450	771	16 221	13 282
Forventet avkastning	-2 227	0	-2 227	-2 381
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	401	0	401	348
Netto pensjonskostnad inkludert administrasjonskostnad	13 624	771	14 395	11 249
Arbeidsgiveravgift netto pensjonskostnad inkludert administrasjonskostnad	1 921	109	2 030	1 586
Resultatført actuarielt tap/gevinst	374	186	560	164
Resultatført planendring	0	0	0	0
Resultatført andel actuarielt tap/gevinst ved avkortning	0	0	0	0
Resultatført andel av nettoforpliktelse ved avkortning	0	0	0	0
Ekstraordinære kostnader	0	0	0	0
Resultatført pensjonskostnad inkludert arbeidsgiveravgift	15 919	1 066	16 985	13 000
Herav resultatført aga av actuarielt tap/gevinst	53	26	79	23
Pensjonsforpliktelser				
Brutto påløpt forpliktelse	86 817	6 692	93 509	99 447
Pensjonsmidler	61 864	0	61 864	50 495
Netto pensjonsforpliktelser/ -midler før arbeidsgiveravgift	24 953	6 692	31 645	48 952
Arbeidsgiveravgift	3 518	944	4 462	6 902
Netto forpliktelse inkludert arbeidsgiveravgift	28 472	7 635	36 107	55 854
Ikke resultatført actuarielt tap/gevinst eksklusiv arbeidsgiveravgift	9 801	-2 333	7 468	-16 083
Ikke resultatført actuarielt tap/gevinst arbeidsgiveravgift	1 382	-329	1 053	-2 268
Ikke resultatført planendringer	0	0	0	0
Balanseført netto forpliktelse/ -midler inkludert arbeidsgiveravgift	39 655	4 973	44 628	37 503
Antall				
Medlemstatus («Fellesordningen»)			2012	2011
Antall aktive			103	99
Antall oppsatte			50	21
Antall pensjoner			6	6

Note 21 Pensjonsansvar egne ansatte forts.

Tusen kroner	Fellesordningen	Over drift	2012	2011
Utviklingen av ikke-resultatført aktuariell gevinst/tap				
Ikke resultatført aktuariell gevinst/tap 01.01	-14 915	-3 436	-18 351	-1 758
Aktuariell gevinst/tap midler	1 500	0	1 500	1 526
Aktuariell gevinst/tap forpliktelse	21 045	515	21 560	-16 213
Resultatført aktuariell tap/gevinst	374	186	560	164
Arbeidsgiveravgift på avvik	3 179	73	3 252	-2 071
Resultatført andel aktuariell gevinst/tap ved avkortning	0	0	0	0
Ført mot egenkapital	0	0	0	0
Ført mot egenkapital aga	0	0	0	0
Ikke resultatført aktuariell gevinst/tap 31.12	11 183	-2 662	8 521	-18 351
Endring i pensjonsmidler				
Brutto pensjonsmidler bokført verdi 01.01.	50 495	0	50 495	41 606
Forventet avkastning	2 227	0	2 227	2 381
Aktuarielle tap/gevinster	1 500	0	1 500	1 526
Administrasjonskostnad/rentegaranti	-401	0	-401	-348
Overtakelser/oppkjøp	0	0	0	0
Innbetalt premie/tilskudd (inkludert administrasjonskostnader)	8 641	0	8 641	6 542
Avkorting/oppgjør	0	0	0	0
Utbetalinger	-598	0	-598	-1 212
Brutto pensjonsmidler bokført verdi 31.12.	61 864	0	61 864	50 495
Endring i pensjonsforpliktelser				
Brutto pensjonsforpliktelser bokført verdi 01.01.	93 011	6 436	99 447	71 164
Planendring	0	0	0	0
Brutto pensjonsforpliktelser IB etter planendring	93 011	6 436	99 447	71 164
Nåverdi av årets opptjening	12 709	588	13 298	10 058
Rentekostnad	2 741	183	2 924	3 225
Avkorting/oppgjør	0	0	0	0
Aktuarielle tap/gevinster	-21 045	-515	-21 560	16 213
Overtakelser/oppkjøp	0	0	0	0
Utbetalinger	-598	0	-598	-1 212
Brutto pensjonsforpliktelser bokført verdi 31.12.	86 817	6 692	93 509	99 447
Pensjonsordningens over-/ underfinansiering				
Nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen	86 817	6 692	93 509	99 447
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	61 864	0	61 864	50 495
Netto pensjonsforpliktelse	24 953	6 692	31 645	48 952
Pensjonsordningens over-/ underfinansiering siste 4 år				
Nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen	99 447	71 164	61 541	52 897
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	50 495	41 606	33 745	26 733
Netto pensjonsforpliktelse	48 952	29 558	27 796	26 164
Avkastning på pensjonsmidlene				
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	2 227	0	2 227	2 381
Aktuariell tap/gevinst på pensjonsmidlene	1 500	0	1 500	1 526
Faktisk avkastning på pensjonsmidlene	3 727	0	3 727	3 907
Planendringer i perioden				
Planendringer i perioden	0	0	0	0
Arbeidsgiveravgift på planendring	0	0	0	0
Resultatført planendringer i perioden	0	0	0	0
Ikke resultatført planendring 31.12	0	0	0	0

Note 21 Pensjonsansvar egne ansatte forts.

	2012	2011
Økonomiske forutsetninger for resultatet (felles for alle pensjonsordningene)		
Diskonteringsrente	2,60 %	4,00 %
Lønnsvekst	3,50 %	4,00 %
Folketrygdens grunnbeløp (G)	3,25 %	3,75 %
Pensjonsregulering	2,48 %	2,97 %
Forventet avkastning	4,10 %	5,40 %
Arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %
Amortiseringstid	15	15
Korridorstørrelse	10,00 %	10,00 %
Økonomiske forutsetninger for balansen (felles for alle pensjonsordningene)		
Diskonteringsrente	3,90 %	2,60 %
Lønnsvekst	3,50 %	3,50 %
Folketrygdens grunnbeløp (G)	3,25 %	3,25 %
Pensjonsregulering	2,48 %	2,48 %
Forventet avkastning	3,90 %	4,10 %
Arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %
Amortiseringstid	15	15
Korridorstørrelse	10,00 %	10,00 %

Aktuarielle forutsetninger:

KLP's Fellesordning for kommuner og bedrifter («Fellesordningen»):

En viktig del av grunnlaget for pensjonskostnader og pensjonsforpliktelse er hvordan dødelighet og uførhet gjør seg gjeldende blant medlemmene i pensjonsordningen. For 2012 beregningen har man lagt til grunn en styrket K2005 tariff for dødelighet og en uførefrekvens i samsvar med den som er observert i KLPs totale medlemsbestand.

Uttak av AFP i 2012 (prosent i forhold til gjenværende arbeidstakere):

Kostnadene til AFP avhenger av hvor mange i hvert årskull som tar ut AFP. Ved fylte 62 år er det 45 prosent som går av med AFP-pensjon.

Det er bare de som er ansatt og i arbeid helt frem til pensjoneringen som har rett til AFP. Dette er tatt hensyn til i beregningen av AFP-forpliktelsen.

Frivillig avgang for Fellesordning i 2012

Alder (i år)	Turnover
< 20	20 %
20-23	15 %
24-29	10 %
30-39	7,5 %
40-50	5 %
51-55	2 %
>55	0 %

Levealder:

Det er lagt til grunn K2005 uten sikkerhetsmargin for dødelighetsforutsetninger i 2012

Pensjoner over driften:

Uttak av AFP/tidligpensjon er ikke relevant for denne ordningen. Når det gjelder levealder, er samme variant av K2005 lagt til grunn som i Fellesordningen

	2012	2011
Pensjonsmidlenes sammensetning:		
Eiendom	11,5 %	11,7 %
Utlån	11,0 %	10,4 %
Aksjer	16,2 %	14,3 %
Anleggs-/HTF- obligasjoner	30,6 %	33,1 %
Omløpsobligasjoner	22,2 %	22,0 %
Likviditet/pengemarked	8,5 %	8,6 %
Sum	100,0 %	100,0 %

Pensjonsmidlene er basert på KLPs finansielle midler i kollektivporteføljen. Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene som administreres av KLP ved utgangen av året. Verdijustert avkastning av eiendelene ble 6,5 prosent i 2012 og 3,3 prosent i 2011.

Forventet innbetaling til ytelsesplaner etter ansettelsens opphør for perioden 1. januar 2013 – 31. desember 2013 er NOK 9 583 902

Revidert regnskapsstandard IAS 19 trer i kraft for regnskapsår som starter fom 1. januar 2013. Endringene i IAS 19 har betydning for hvordan pensjonsforpliktelsen og pensjonskostnaden presenteres i regnskapet. En viktig endring er at actuarielle gevinster og tap skal føres mot andre inntekter og kostnader i det utvidede resultatregnskapet, og ikke inngå i periodens ordinære resultat. Korridor metoden der actuarielle gevinster og tap utover et visst nivå fordeles over gjenværende opptjeningstid vil ikke være tillatt. Ved overgang til nye regler må korridoren på overgangstidspunktet 1. januar 2013 innregnes i egenkapitalen. Korridoren viser en actuariell gevinst per 31.12.2012 på NOK 8 521 250.

Note 22 Skatt

Tusen kroner	2012	2011
Regnskapsmessig resultat før skatt	105 595	25 185
Forskjeller mellom regnskapsmessig- og skattemessig resultat:		
Tilbakeføring av verdireduksjon finansielle eiendeler	2 214	51 726
Tilbakeføring av verdiøkning finansielle eiendeler	-93 607	-48 052
Regnskapsmessig tap ved realisasjon av aksjer og andre verdipapirer		
Regnskapsmessig gevinst ved realisasjon av aksjer og andre verdipapirer	-417	-5 369
Skattemessig gevinst ved realisasjon av aksjer og andre verdipapirer		5 968
Skattemessig tap ved realisasjon av aksjer og andeler verdipapirer	-4 163	
Tilbakeføring av 3% skattefrie inntekter etter fritaksmetoden		161
Andel av skattemessig inntekter i deltagerlignede selskaper	36 070	26 737
Andel av regnskapsmessige inntekter i deltagerlignede selskaper		
Andre permanente forskjeller	193	144
Oppløsning av adm.avsetning 01.01.11		-85 349
Endring i forskjeller som påvirker forholdet mellom regnskapsmessig og skattemessig inntekt	16 272	128 420
Skattemessig resultat	62 158	99 571
Mottatt konsernbidrag med skattemessig effekt		
Avgitt konsernbidrag	-62 158	-48 369
Anvendelse av tidligere års underskudd	0	-51 203
Årets underskudd overføres til fremførbart underskudd	0	0
Grunnlag for betalbar skatt	0	0
Fremførbart underskudd fra tidligere år	0	51 203
Årets endring i fremførbart underskudd	0	-51 203
Sum fremførbart underskudd og godtgjørelse pr 31.12.2012	0	0
Grunnlag betalbar skatt etter fremførbart underskudd og avgitt konsernbidrag	0	0
Avstemming av grunnlag for utsatt skatt		
Skatteøkende midlertidige forskjeller:		
Andre forskjeller	261 912	271 058
Verdipapirer	26 699	7 128
Resultatforskjeller på andeler i deltakerlignede selskap	27 859	40 247
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	316 470	318 433
Skattereduserende midlertidige forskjeller:		
Gevinst- og tapskonto	0	0
Pensjonsforpliktelse	-44 628	-37 503
Ubenyttet godtgjørelse aksjeutbytte	0	0
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-44 628	-37 503
Netto midlertidige forskjeller	271 842	280 931
Forskjeller som ikke inngår i beregningen av utsatt skatt/skattefordel	-261 912	-271 058
Fremførbart underskudd	0	0
Grunnlag for utsatt skatt/utsatt skattefordel	9 929	9 873
28% utsatt skatt	2 780	2 764
Nedvurdering av utsatt skattefordel	0	0
Balansført utsatt skatt/utsatt skattefordel	2 780	2 764
Resultatført endring av utsatt skatt	16	14 624
Oppsummering av årets skattekostnad		
Avgitt konsernbidrag	-62 158	-48 369
Resultatført betalbar skatt på årets avgitte konsernbidrag	-17 404	-13 543
Resultatført endring av utsatt skatt	-16	-14 624
Påløpt skatt av nettoendring oppløsning av adm.avsetn. og etablering av ULAE-avsetning		-680
Sum skattekostnad	-17 420	-28 848

Note 23 Transaksjoner med nærstående parter

Tusen kroner	2012	2011
Resultat		
KLP Kapitalforvaltning AS, forvaltningshonorar	2 323	2 290
KLP Eiendom AS, forvaltningshonorar	755	772
KLP Liv, husleie	12 606	12 476
KLP Liv, pensjonspremie	8 641	6 510
KLP Liv, stabstjenester (selvkost)	67 856	53 433
KLP Banken AS, rentesubsidierte ansattlån	668	55
SUM	92 849	75 536
Balanse		
KLP Liv, netto mellomværende	-7 443	-12 862
KLP Kapitalforvaltning AS, netto mellomværende	-401	-471
KLP Banken AS, netto mellomværende	-16	-55
SUM	-7 860	-13 387

Transaksjoner med nærstående parter er gjennomført til generelle markedsbetingelser, med unntak av selskapets andel av fellesfunksjoner (stabstjenester), som er fordelt til selvkost. Fordelingen er basert på faktisk bruk. Alle mellomværende blir gjort opp fortløpende.

Note 24 Erstatninger for egen regning

Erstatningsanslag eksklusive poolordninger og indirekte skadebehandlingskostnader:										
Årgang:	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tusen kroner										
- ved årets slutt	411 030	375 461	416 252	390 521	428 760	441 592	465 393	525 859	514 663	521 902
- ett år etter	410 041	359 790	415 210	390 032	410 918	427 127	488 873	546 184	532 073	
- to år etter	393 331	335 610	399 588	367 282	383 794	406 535	463 095	522 220		
- tre år etter	386 062	325 060	388 240	344 928	363 403	393 013	456 964			
- fire år etter	376 051	300 759	367 492	332 575	340 499	383 346				
- fem år etter	367 586	291 330	350 006	311 561	331 622					
- seks år etter	360 628	279 603	344 852	312 078						
- syv år etter	354 375	268 009	338 710							
- åtte år etter	345 864	265 111								
- ni år etter	344 234									
Nåværende erstatningsanslag	344 234	265 111	338 710	312 078	331 622	383 346	456 964	522 220	532 073	521 902
Utbetalte erstatninger	284 422	202 916	257 640	226 582	220 538	243 067	293 610	347 635	300 253	173 663
Gjenstående avsetninger	59 812	62 195	81 069	85 496	111 083	140 279	163 354	174 584	231 819	348 239
							Pr. 31.12.2012		Pr. 31.12.2011	
Erstatningsavsetninger eksklusive poolordninger og indirekte skadebehandlingskostnader:							1 632 089		1 609 438	
Erstatningsavsetninger for poolordninger eksklusive indirekte skadebehandlingskostnader:							30 895		52 857	
Avsetning for indirekte skadebehandlingskostnader:							82 813		83 363	
Totale erstatningsavsetninger:							1 745 796		1 745 658	

Til generalforsamlingen i KLP Skadeforsikring AS

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for KLP Skadeforsikring AS, som viser et overskudd på kr 88,2 millioner. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2012, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatenes utarbeidelse av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til KLP Skadeforsikring AS per 31. desember 2012, og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Revisors beretning - 2012 - KLP Skadeforsikring AS, side 2

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 13. mars 2013
PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Magne Sem".

Magne Sem
Statsautorisert revisor

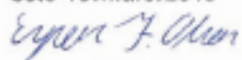

KLP Skadeforsikring AS

AKTUARENS ERKLÆRING

De forsikringstekniske avsetningene pr. 31.12.2012 tilfredsstillende gjeldende krav til avsetninger. Aktuaren vurderer avsetningsnivået som tilfredsstillende i forhold til avsetningenes formål og den overtatte risiko.

Oslo 13.mars.2013

Espen F. Olsen
ansvarshavende aktuar

Til Representantskapet og Generalforsamlingen i
KLP Skadeforsikring AS

KONTROLLKOMITEENS UTTALELSE OM ÅRSOPPGJØRET FOR 2012

Kontrollkomiteen har i henhold til instruksens § 9 gjennomgått årsoppgjøret med styrets beretning, resultatregnskap og balanse samt revisjonsberetningen for KLP Skadeforsikring AS.

Kontrollkomiteen tilrår overfor representantskap og generalforsamlingen i KLP Skadeforsikring AS å godkjenne årsregnskapet og styrets beretning og i overensstemmelse med styrets forslag å treffe beslutning om å disponere årets resultat på kroner 88 174 978 slik:

<i>Endring avsetning til naturskadefond</i>	9 695 977
<i>Endring i garantiordningen</i>	-1 685 508
<i>Netto konsernbidrag</i>	17 404 101
<i>Overført fra annen egenkapital</i>	-113 589 548
<i>Sum overføringer og disponeringer</i>	-88 174 978

Oslo, den 5. april 2013

Ole Helland

Bengt P. Johansen

Dordi Flormælen

Thorvald Hillestad

Jan Rune Fagermoen

Til generalforsamlingen i
KLP Skadeforsikring AS

Representantskapet i KLP Skadeforsikring AS har gjennomgått styrets fremlagte årsregnskap som består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling, oppstilling over endring i egenkapital, og noteopplysninger, årsberetning, samt aktuarens erklæring, revisjonsberetning og kontrollkomiteens uttalelse.

Representantskapet tilrår overfor generalforsamlingen i KLP Skadeforsikring AS å godkjenne årsregnskapet og styrets beretning for 2012 og i overensstemmelse med styrets forslag å treffe beslutning om å disponere årets resultat på kroner 88 174 978 slik:

<i>Endring avsetning til naturskadefond</i>	<i>9 695 977</i>
<i>Endring i garantiordningen</i>	<i>-1 685 508</i>
<i>Netto konsernbidrag</i>	<i>17 404 101</i>
<i>Overført fra annen egenkapital</i>	<i>-113 589 548</i>
<i>Sum overføringer og disponeringer</i>	<i>-88 174 978</i>

Oslo, 17. april 2013

Ingunn Foss
Representantskapets leder

